Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 11 июнь 1974 йил, сешанба ◆ № 135 (15.915). ◆ Баҳоси 2 тийин.

КИТОБ — ОММАГА

КПСС Марказий Комитетининг яқинда матбуотда эълон қилинган «Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш ва фан-техника тараққиётини тезлаштиришда кутубхоналарнинг ролини ошириш тўғрисида»ги қарори мамлакатимиз, шу жумладан республикамиз оммавий-сиёсий ҳаётида муҳим воқеадир. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати меҳнаткашларнинг маданий-маърифат муассасалари, хусусан кутубхоналар тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилиб келди. [illegible] кутубхоналарнинг коммунистик қурилишдаги роли, аҳолига китоб хизмати билан таъминланиши кейинги йилларда қўлга киритилган ютуқлар, идеологик ишнинг бу соҳасидаги айрим камчиликлар ҳақида гапирилган ҳамда меҳнаткашларнинг маънавий эҳтиёжларини қондиришда кутубхоналар имкониятини янада ошириш чоралари белгилаб берилган.

«Кутубхоналарнинг энг асосий вазифаси, — деб таъкидланади қарорда, — Коммунистик партия ва Совет давлатининг сиёсатини актив пропаганда қилишдан, янги кишини таълим ва тарбия бериш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш учун жуда кўп китоб бойликларидан тўлароқ фойдаланишдан иборат».

Шуни мамнуният билан қайд қилиш керакки, Совет ҳокимияти йилларида республикамизда кутубхоначилик иши мисли кўрилмаган тараққиётга эришди. Доҳиймиз В. И. Лениннинг меҳнаткашларни китобга оммавий равишда жалб қилиш тўғрисидаги орзуси рўёбга чиқди.

Революцияга қадар бирорта ҳам оммавий кутубхонаси бўлмаган республикамизда ҳозир 68 миллион 914 минг китоб фондига эга бўлган 7209 та оммавий ва техник кутубхоналар ишлаб турибди. Фақат Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги қарамоғидаги кутубхоналар хизматидан 2 миллион 721 мингдан ортиқ китобхон баҳраманд бўлмоқда. Кейинги уч йил мобайнида кутубхоналар фонди 17 процентга кўпайганлиги, ўтган бир йил давомида эса 286 та янги кутубхона ишга туширилганлиги, 194 та клуб кутубхоналари қишлоқ кутубхоналарига айлантирилганлиги республикамизда бу муҳим соҳага узлуксиз аҳамият берилаётгани ва кутубхоналарнинг моддий-техника базаси [illegible] мустаҳкамланиб бораётганлигидан далолат беради.

КПСС XXIV съезди қарорларини изчил амалга ошираётган партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари, маданият муассасалари ва бошқа идоралар кейинги йилларда республикамизда кутубхоначилик ишини янада яхшилаш мақсадида талайгина тадбирларни амалга оширмоқдалар. Кутубхоналар тармоғини тартибга солиш, уларни марказлаштириш ва аҳолига хизмат кўрсатишнинг янги системасига ўтиш [illegible] шулар жумласига киради. [illegible] Бу соҳада айниқса Фарғона, Хоразм областлари, Ангрен, Қўқон, Бухоро шаҳарлари ва Гурлан, Избоскан районлари кутубхоначилари [illegible] сазовор ишларни олиб бормоқдалар.

Хоразм областидаги [illegible] Фарғона област кутубхонаси эса 600 дан ортиқ инженер-техник ходимлар, педагоглар ва пропагандистларга мунтазам равишда янги китоблар ҳақида ахборот бериб бормоқда.

Шу билан бирга республика кутубхоналари фаолиятида ҳали жиддий камчиликлар ҳам мавжуд. Қуйидаги фактларга диққат қилайлик: йил давомида ҳар бир китобхонга Иттифоқ миқёсида ўртача 20 та, Латвияда 29 та, Озарбайжонда 27 та китоб берилаётгани ҳолда республикамизда бу рақам атиги 13 тага тўғри келяпти.

Кутубхоначилик соҳасидаги энг муҳим масалалардан бири — кадрлар тайёрлашдир. Бу соҳа гарчи клуб муассасаларига қараганда мутахассислар билан бирмунча қониқарли таъминланган бўлса-да, аммо кўпгина жойларда айниқса, айрим район ва қишлоқ кутубхоналарида олий ва юқори ихтисосли ходимларга эҳтиёж ҳали ҳам катта. Бу масалани тезроқ ва тўғри ҳал қилиш учун партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари кутубхоначилик касбини эъзозлашга, кадрлар қўнимсизлигига барҳам беришга, уларга зарур моддий маданий шароитларни яратиб беришга эътиборни янада кучайтиришлари керак. Кутубхона ходимларини тайёрловчи олий ва ўрта махсус ўқув юртлари эса таълим-тарбия ишлари савиясини янада юксак даражага кўтаришлари зарур. Кутубхона иши, айни вақтда китоб пропагандаси партия идеология ишининг муҳим соҳасидир.

Кутубхоналар моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, уларда механизацияни қўллаш, уларни керакли техник воситалар билан таъминлаш, китоб фондини меҳнаткашлар талабларини ҳисобга олган ҳолда бойитиш қониқарли даражада эмаслиги ва шу каби қатор камчиликларнинг мавжудлиги кутубхоначилик ишидаги катта нуқсонлардандир. Чунки баъзи партия ташкилотлари бу муҳим соҳага ҳамон юзаки раҳбарлик қилмоқдалар. Чунки улар бу соҳадаги иш услуби ҳозирги куннинг юксак талаблари ва коммунизм қурувчисининг тобора ўсиб бораётган маънавий эҳтиёжларига тўлиқ жавоб бера олмаётганини кўра-била туриб, ундан ўз вақтида тегишли хулоса чиқармаётирлар.

Совет кишиларининг илмий-техник ва сиёсий билимларга бўлган қизиқишлари ниҳоятда катта. Шунинг учун ҳам совет халқи жаҳонда энг китобхон халқ ҳисобланади. Коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичида кутубхоналар роли тобора ошаётганлигининг боиси ҳам худди ана шунда.

Фан ва техника, оммавий ахборот воситаларининг тез суръатлар билан тараққий этиши ва кундалик ҳаётимизга тобора сингиб бориши кутубхона ва китобхон ўртасида янгича муносабатларнинг шаклланишига сабаб бўлмоқда. Бу эса ўз навбатида партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари, маданият муассасалари ва бошқа идоралар олдига республикада кутубхоначилик ишини янада яхшилаш учун қатор тадбирларни изчиллик билан амалга ошириш, уни илмий равишда ташкил этиш, бу ишга ижодий ёндашиш, билим хазинаси ҳақида доимо ғамхўрлик қилиш вазифасини қўймоқда.

Кутубхоначилик ишини ҳозир партия талаб қилаётган юксак даражага кўтариш — шу соҳада меҳнат қилаётган ҳар бир ходимнинг муқаддас бурчидир. Бунинг учун ўз касбини чин дилдан севувчи ҳар бир китоб пропагандисти меҳнаткашларнинг маънавий эҳтиёжларини ҳар томонлама ўрганиб боришлари, уларда юқори эстетик дидни тарбиялаш ва шакллантиришга эришмоқлари зарур.

Шубҳа йўқки, КПСС Марказий Комитетининг кутубхоначилик ҳақидаги қароридан руҳланган республикамиз кутубхоналари ходимларининг кўпминг кишилик отряди ўзларининг бутун куч ва имкониятларини идеология ишининг бу муҳим соҳасини янада ривожлантириш ва бу билан коммунистик қурилиш ишига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшишга бағишлайдилар.

Сирдарё областидаги Свердлов номли колхоз. (Ворошилов райони) миришкорлари юбилей йилида ҳар гектаридан 32 центнердан «оқ олтин» ҳосил олишга аҳд қилишган. Шу кунларда пахтазорларда иш қизғин. [illegible] Суратларда: 5-бригада механизатори Т. Усанов ва ғўзага ишлов бериш пайти.

А. Тўраев фотолари.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

НУКУС ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети 1976 йил 1 июндан бошлаб Нукус шаҳрида Нукус педагогика институти базасида Нукус давлат университетини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Қорақалпоғистон АССРда университетнинг тузилиши Қорақалпоғистон меҳнаткашларининг ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётида муҳим воқеадир. Бу — партиямиз Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси ва шахсан КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг мамлакатимиз барча республикалари экономикасини, фан ва маданиятини гуллатиш йўлидаги доимий ғамхўрлигининг ёрқин ифодасидир.

Партия ленинча миллий сиёсатининг амалга оширилганлиги, улуғ рус халқининг, СССРдаги барча халқларнинг қардошларча холисона ёрдами туфайли автоном республикада жуда катта ижтимоий ва маданий ўзгаришлар юз берди. Бу ўзгаришлар кишиларнинг маънавий қиёфасини тамомила ўзгартирди; қорақалпоқ халқи бунёдкорликнинг кенг йўлига чиқиб олди, социализм ва коммунизм қурилишида жуда катта муваффақиятларга эришди.

Халқ маорифининг гуркираб ривожланиши, чинакам халқ зиёлиларининг, шу жумладан илмий ва таълим-тарбия кадрларининг ўсиб етишганлиги Қорақалпоғистон меҳнаткашларининг жуда катта ғалабасидир. Мана шуларнинг ҳаммаси Қорақалпоғистон АССРда Нукус давлат университетини ташкил этиш учун зарур шарт-шароит яратди. Университетнинг тузилиши автоном республикада маданият ва фанни янада ривожлантиришга имкон беради, халқ хўжалиги учун юқори малакали мутахассислар тайёрлаш ва тарбиялашда ғоят муҳим роль ўйнайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигига янгидан ташкил этиладиган Нукус давлат университетида тайёрланадиган мутахассислар рўйхатига оид таклифларни СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигига тегишли тартибда тақдим этишни топширдилар.

Ўзбекистон ССР Госплани, Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети билан, манфаатдор министрликлар ва идоралар билан бирга автоном республиканинг олий маълумотли мутахассисларга бўлган эҳтиёжини аниқлаб чиқишлари ва шунга мувофиқ Нукус давлат университетига ихтисослар бўйича студентлар қабул қилиш планини белгилаб чиқишлари керак.

Ўзбекистон ССР Госплани, Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ҳамда Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети Нукус давлат педагогика институти қурилиши учун тузилган лойиҳа-смета ҳужжатлари асосида Нукус давлат университети учун комплекс бинолар ва иншоотларни 1975 йилда қуришга киришишни кўзда тутиши, бунинг учун 1975 йилга ва ўнинчи беш йилликнинг шундан кейинги йилларига зарур капитал маблағлар ажратишни кўзда тутиши керак.

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ҳамда Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети:

Нукус давлат университетининг моддий базасини тайёрлашга доир барча ишларни туғаллашнинг конкрет тадбирларини ишлаб чиқиб, амалга оширишлари;

Нукус давлат университетини тегишли профессор-ўқитувчилар состави билан ўз вақтида таъминлашлари, зарур бўлиб қолган тақдирда Тошкент ва Самарқанд шаҳарларидаги олий ўқув юртлардан юборишлари;

Нукус давлат педагогика институти барча студентларининг ўқишни белгиланган тартибда туғалланишини таъминлашлари шарт.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясига, Олий ва ўрта махсус таълим министрлигига энг янги асбоб-ускуналар билан, ўқув-ишлаб чиқариш базаси, юқори малакали илмий-педагогик кадрлар билан таъминлашда Нукус давлат университетига ёрдам бериш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитети Нукус давлат университети студентлари учун Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги билан келишиб, қорақалпоқ тилида дарсликлар ва ўқув қуроллари нашр этишни таъминлаши керак.

Молия министрлигига Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги билан бирга 1975—1976 йиллар бюджети лойиҳасида Нукус университетига штатлар ажратиш, биноларни капитал ремонт қилиш, шунингдек инвентарлар ва жиҳозлар сотиб олиш учун маблағ ажратишни кўзда тутиш топширилди.

Ўзбекистон ССР Госпланига 1975—1976 йилларнинг планида Нукус давлат университетига зарур миқдорда асбоб-ускуна ва инвентарлар ажратишни кўзда тутиш топширилди.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ БИЛАН ПОРТУГАЛИЯ РЕСПУБЛИКАСИ ЎРТАСИДА ДИПЛОМАТИЯ МУНОСАБАТЛАРИНИ ЎРНАТИШ ТЎҒРИСИДА ҚЎШМА АХБОРОТ

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ҳукумати билан Португалия Республикасининг Муваққат ҳукумати 1974 йил 9 июндан бошлаб ҳар иккала мамлакат ўртасида дипломатия муносабатларини ўрнатиш тўғрисида келишиб олдилар.

Элчилар даражасида дипломатия ваколатхоналарини мумкин қадар тезроқ айирбошлашга қарор қилинди.

Томонлар ўзаро муносабатларини тинч-тотув яшаш принциплари ва БМТ Уставининг мақсадлари ҳамда принципларига риоя қилиш асосида ривожлантиришга қарор бердилар. Томонлар СССР билан Португалия ўртасида дипломатия муносабатларининг ўрнатилиши тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга, Европада ва бутун дунёда ҳамкорликни ривожлантиришга ёрдам беради, деб ишонч билдирадилар.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пилла тайёрлаш планларини муддатидан илгари бажарганликлари учун қуйидаги областлар ва районлар республика «Ҳурмат тахтаси»га ёзиладилар:

Андижон области (область партия комитетининг секретари **Б. Раҳимов**, область ижроия комитетининг раиси **Д. Ҳасанов**, область комсомол комитетининг секретари **М. Машрабова**, область пиллачилик бошқармасининг бошлиғи **Д. Болтабоев** ўртоқлар).

Самарқанд области (область партия комитетининг секретари **В. Қодиров**, область ижроия комитетининг раиси **С. Ҳамроқулов**, область комсомол комитетининг секретари **Н. Ёқубов**, область пиллачилик бошқармасининг бошлиғи **Г. Прихожан** ўртоқлар).

Чуст райони (район партия комитетининг секретари **С. Каримов**, район ижроия комитетининг раиси **Д. Маҳмудов**, район комсомол комитетининг секретари **К. Шафирхонов**, бош пилла сушилкасининг директори **С. Ашуров** ўртоқлар).

Деҳқонобод райони (район партия комитетининг секретари **Я. Иноятов**, район ижроия комитетининг раиси **А. Худойназаров**, район комсомол комитетининг секретари **Х. Расулов**, бош пилла сушилкасининг директори **К. Саодатов** ўртоқлар).

Қуйи Чирчиқ райони (район партия комитетининг секретари **А. Саидхўжаев**, район ижроия комитетининг раиси **В. Шек**, район комсомол комитетининг секретари **А. Турғунбоев**, бош пилла сушилкасининг директори **А. Арапов** ўртоқлар).

Пахтачи райони (район партия комитетининг секретари **З. Норқулова**, район ижроия комитетининг раиси **Р. Махманов**, район комсомол комитетининг секретари **Н. Жўраев**, бош пилла сушилкасининг директори **Н. Пишинская** ўртоқлар).

ПИЛЛА — ДАВЛАТГА

Республика областларида пилла тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 10 июнга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — бир кунда тайёрланган пилла; учинчи стун — мавсум бошидан буён.

СИРДАРЁ	0,6	115,6
БУХОРО	—	114,4
ҚАШҚАДАРЁ	0,2	107,1
ХОРАЗМ	0,1	104,4
СУРХОНДАРЁ	0,4	104,3
НАМАНГАН	0,6	103,9
АНДИЖОН	2,2	103,8
ТОШКЕНТ	0,6	102,8
САМАРҚАНД	1,9	101,9
Жиззах	5,1	97,1
Фарғона	0,6	96,4
ҚҚАССР	5,6	83,6
Республика бўйича	1,1	102,8

МАРРАМИЗ — 55 ЦЕНТНЕР

Сурхондарёликлар ва хўжайлиликлар ташаббуси асосида

Ҳозир мўл ҳосил учун курашнинг энг масъулиятли даврига кирдик.

Бригадамиз аъзолари ташаббускорларнинг Мурожаатини зўр қизиқиш билан ўрганиб чиқдилар. 1974 йил ҳаммамиз учун синов йилидир. Ҳар биримизга етиштирган пахтамизнинг миқдори ва сифатига қараб баҳо берилади, социалистик мажбуриятларини шараф билан бажарган илғорларга тўйнинг тўридан жой кўрсатилади. Карвондан орқада қолмаслик учун бир ғайратга ўн ғайрат қўшиб ишлашимиз, «оқ олтин»дан зиммага олган мажбуриятимизни қоплайдиган даражада юқори ҳосил етиштиришимиз керак.

Бригадамизнинг пахта майдони 60 гектар. Ўтган йили гектаридан 51,3 центнердан хирмон кўтардик. Бу йил эса ҳосилдорликни 55 центнерга етказиш ҳақида юксак мажбурият олдик. Шундай шарт билан Киров районидаги «Москва» колхозининг ўртоқ Исабоев бошлиқ бригадаси аъзоларини социалистик мусобақага чақирдик.

Мажбурият қабул қилганимиздан бери тиним билмай ишлаяпмиз. Дала ишларини юқори сифатли ўказиш учун барча чоралар кўрилаётир. Қорабой Умаров, Собир Деҳқонов, Абдураҳим Қодиров, Гулсора Эгамбердиева, Раҳима Мирзаева каби аъзоларимиз кунлик культивация ўтказиш, ғўзаларни озиқлантириш, суғориш, бегона ўтларни тугатиш топшириқларини мунтазам ошириб бажармоқдалар.

Ҳозир ғўзаларимиз иккинчи комплекс парваришдан чиқарилди. Учинчи парвариш давом этмоқда. Бегона ўтлар бутунлай йўқотилди. Ғўзалар вақтида озиқлантирилиб, суғорилиши туфайли қизғин шонага кирди.

Бироқ бу йил сув танқис бўляпти. Каркидон сув омбори ва сойларда сув кам бўлди, бундан кейин сув кўпаяди деб ўйлаш беўриндир. Шундай экан, деҳқончилик санъатимизни ишга солиб, оз сув билан катта майдонлардаги ғўзаларни қондириб суғоришимиз керак. Биз сув танқислигини енгиш учун бир қатор тадбирларни амалга оширдик. Жумладан, ғўзаларни эгат оралатиб суғоряпмиз. Ўқариқларни калта қилиб олдик. Натижада сув эгатларга тез таралянти, оқоваси кам бўляпти. Эгатлар бошига сувни тўғри ва бир меъёрда тақсимлайдиган трубачалар, қалин қоғозлар ётқаздик.

Сувчилик нозик иш, у ҳамманинг ҳам қўлидан келавермайди. Шу сабабли тажрибали деҳқонларимизни шу ишга қўйдик, уларнинг кеча-кундуз бир меъёрда ишлашлари учун ҳамма шароитни яратиб бердик. Ҳар бир сувчи бир кеча-кундузда бир-бир ярим гектар майдондаги ғўзани қондириб суғормоқда.

Пахтадан юқори ҳосил олиш учун сувнинг ўзигина кифоя қилмайди. Ерда намни тўла сақлаб қолиш, ғўзаларни вақтида минерал ва органик ўғитлар билан озиқлантириш керак. Баҳорда ёғингарчилик кўп бўлиши туфайли тупроқнинг устки қатламидаги озуқа моддалар қуйи қатламига тушиб кетди, ёш ниҳоллар ундан тўла баҳраманд бўлолмаяпти. Бундай кезда йиллик ўғит нормасини зудлик билан қатор ораларига солиш керак. Биз бригадамизга қарашли ҳамма пахта майдонларига икки марта ўғит солдик, икки марта чуқур культивация ўтказиб, бир марта сув тарадик. Натижада ниҳоллар барқ уриб ўсмоқда.

Об-ҳаво ўзгариб турибди. Кейинги кунларда ҳарорат анча кўтарилди. Бу ғўзаларнинг мижозига мос келади. Айни кезда ғўзаларнинг сувга бўлган эҳтиёжи ҳам кескин ошади. Шунинг учун суғоришни кеча-кундуз ўтказмоқдамиз. Бир литр сувнинг исроф бўлишига йўл қўймаяпмиз. Миробларимиз сув тақсимоти, унинг самарадорлигини ошириш устидан қаттиқ назорат олиб бормоқдалар. Шуни алоҳида таъкидлаш кераки, ғўзалар кундузгига нисбатан тунда қониб сув ичади. Шуни ҳисобга олиб, тунги сувчиларни кўпайтирдик.

Ғўзаларнинг ўсиш ва ривожланиши ўтган йилдагидан анча орқада қоляпти, бундан кўз юма олмаймиз. Лекин парваришдаги қолоқликни тугатиш механизатор-деҳқонларга, уларнинг мустаҳкам иродасига боғлиқ. Ҳаммамиз бир жон, бир тан бўлиб ишласак, бир кунда камида бир ярим — икки кунлик графикни бажарсак тезда ғўзаларни ёппасига шоналатиб ва гуллатиб олишимиз мумкин. Бунинг учун меҳнатдан қочмаслигимиз, қийинчиликларни енгишимиз керак.

Бу йил Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг олтин тўйи — 50 йиллик юбилейи нишонланади. Ҳар биримиз астойдил меҳнат қилиб, тўйга муносиб тўёналар тайёрлайлик. Пахтакорларимиз бу борада бошқа касб эгаларига ибрат бўлмоқлари керак. Бригадамиз аъзолари эса ҳар гектар ердан 55 центнерлик хирмон уйиб тўйни муносиб кутиб оладилар.

Аҳмаджон ҚУВВАТОВ,
Қува районидаги «Москва» колхози пахтачилик бригадаси бошлиғи, Ленин ордени кавалери.

АНДИЖОН ОБЛАСТИ ПИЛЛАКОРЛАРИНИНГ ҒАЛАБАСИ

Андижон областининг пиллакорлари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб, давлатга пилла сотиш йиллик планини муваффақиятли бажардилар. Қабул пунктларига 3.300 тоннадан зиёд пилла топширилди. Ҳар қути курт уруғидан 67,5 килограммдан ҳосил олинди. Пилланинг 91 проценти юқори сортларга қабул қилинди.

Областнинг улкан ғалабасига Андижон, Москва, Ленин, Балиқчи, Жалақудуқ, Хўжаобод районларининг пиллакорлари муносиб ҳисса қўшдилар.

Пилла қуртини «Андижон 3-5» қуртхоналарида боққан Ленин районидаги «Правда Востока», Марҳамат районидаги Ильич номли, Москва районидаги Свердлов номли, Андижон районидаги Ленин номли колхозлар ҳар қути курт уруғидан 75 килограммдан ошириб ҳосил олди. Кўплаб бригадалар ва звенолар ҳосилдорликни қути боши ҳисобига 80-90 килограммга етказди.

Москва районидаги «Қизил Юлдуз» колхозининг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Рўзихон Жўраева, Андижон районидаги Жданов номли колхознинг Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Шарофатхон Қаххорова бошлиқ звенолари ҳар қути курт уруғидан 100 килограммдан ошириб хирмон кўтардилар.

Область пиллакорлари резервларни ҳисоблаб чиқиб, давлатга яна 200 тонна «кумуш тола» топширишга қарор қилдилар.

СОВЕТЛАР ВА КАСАБА СОЮЗЛАР

«Советлар ва касаба союзлар» семинарида Тошкент ва пойтахт области депутатлари ҳамда жамоат ташкилотларининг ҳамкорлик тажрибаси умумлаштирилди.

Шу учрашувда партия, совет ва касаба союз органлари раҳбарлари, олимлар, жамоатчилар нутқ сўзладилар. Советлар билан касаба союзлар ҳамкорлиги ленинча ғоялари тўғрисида, уларнинг экономикани мустаҳкамлаш борасидаги вазифаларни амалга ошириш юзасидан биргаликда бажараётган ишлари тўғрисида докладлар қилинди. Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги шарафига меҳнат коллективлари социалистик мажбуриятларни қанчалик муваффақиятли бажараётганликларини назорат қилишга катта эътибор берилди. (ЎзТАГ).

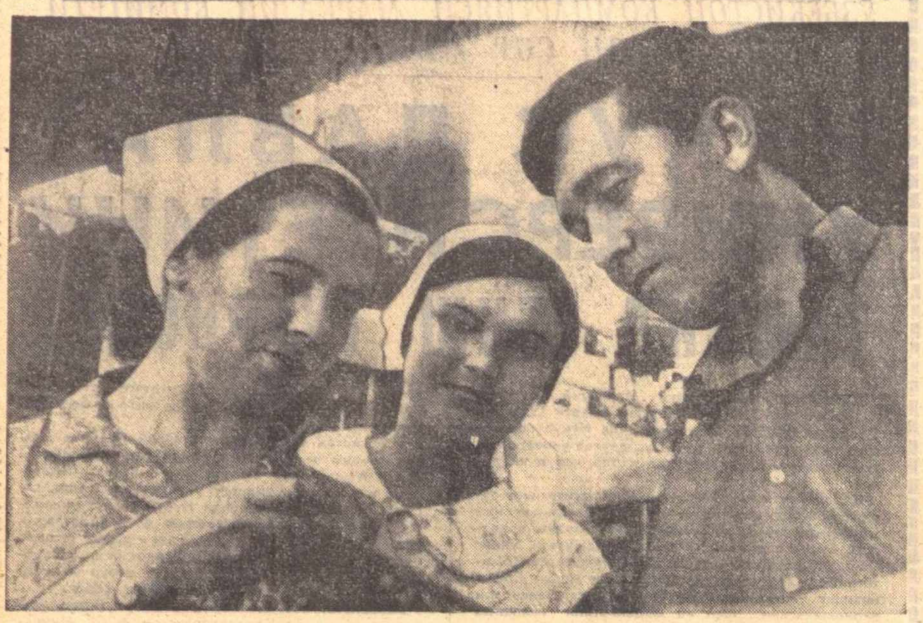

Қўқон ип йигирув ва пайпоқ тўқув комбинатининг меҳнатсевар ишчилари республикамиз олтин юбилейига муносиб армуғон ҳозирлаш учун социалистик мусобақани янада авж олдириб, меҳнат қилишаётир. Суратда: сифатли маҳсулот ишлаб чиқараётган ва смена топшириқларини муттасил ошириб бажараётган ишчилардан А. Речнолева, А. Пинчук ва Р. Жўрабоев ўртоқлар. Улар шу кунларда 1975 йилнинг охирги ойлари ҳисобига иш бажаришяпти.

А. Тўраев фотоси.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

ОММАНИНГ ЕТАКЧИСИ

Коммунистик қурилишнинг КПСС XXIV съезди белгилаб берган вазифаларининг муваффақиятли бажарилишида партиянинг асоси бўлган бошланғич партия ташкилотларининг уюштирувчи ва сафарбарлик роли каттадир. Районимиз партия комитети бюроси бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини ошириш, уларни ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш тадбирларини изчиллик билан амалга оширмоқда. Ҳозир районимизда 85 та бошланғич партия ташкилотлари бор. Уларнинг колхоз-совхоз, корхона ва қурилишлар ишлаб чиқариш фаолиятига таъсири тобора кучайиб бормоқда. Партия қуйи бўғинларининг обрўси, хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини ҳал этишдаги роли ошиб бораётир.

Партиямизнинг кучи коммунистларнинг ғоявийлиги, активлиги, фидокорлигидадир, деган эди ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг партия XXIV съездига ҳисобот докладида. Район партия комитети бошланғич партия ташкилотлари олиб бораётган катта ташкилий-сиёсий, оммавий-тарбиявий ишларнинг самарадорлиги ва таъсирчанлигини янада кучайтириш мақсадида коммунистларнинг активлиги ва ташаббускорлигини мунтазам ошира боришга алоҳида эътибор бермоқда.

Бу айниқса партия ҳужжатларини алмаштиришга тайёргарлик ва алмаштириш жараёнида яққол кўзга кўринди. Район партия ташкилоти бу муҳим сиёсий кампаниядан бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлигини, коммунистларнинг ташаббускорлиги, фидокорлигини ошириш йўлидаги муҳим бир тадбир сифатида фойдаланди. Партия ҳужжатларини алмаштириш бошлангандан бери ўтган бир йилдан кўпроқ вақт ичида коммунистлар бошланғич партия ташкилотлари фаолиятида янада активроқ қатнашадиган, партия топшириқларини вақтида ва намунали бажарадиган, ҳар бир ишда бошқаларга ибрат кўрсатадиган бўлиб қолдилар.

Район партия ташкилоти партия ҳужжатларини алмаштиришга тайёргарлик ва алмаштириш жараёнида орттирилган бой тажрибаларидан ҳозир бошланғич партия ташкилотларининг партия сиёсатини амалга оширишдаги ролини янада кучайтириш йўлида кенг кўламда фойдаланмоқда. Райком бюроси мажлисида бошланғич партия ташкилотларининг КПСС XXIV съезди белгилаб берган вазифаларни муваффақиятли бажариш йўлида қандай ташкилий ва сиёсий ишлар олиб бораётганлиги ҳақидаги ҳисоботлари тинглаб борилмоқда.

Бундан уч йил аввал Карл Маркс номли колхоз иқтисодий жиҳатдан қолоқ бўлиб қолган эди. Район партия комитети хўжаликка партиявий раҳбарликни мустаҳкамлаш, колхозни қолоқликдан чиқариш ва уни илғорлар қаторига кўтаришда бошланғич партия ташкилоти ва коммунистларнинг ролини кучайтириш тадбирларини белгилади. Ана шу тадбирлар асосида райком бюроси бошланғич партия ташкилоти секретарлигига ёш, ғайратли ва тажрибали коммунист Ҳамдам Набиевни тавсия қилди. Янги секретарь партия ички демократиясини ривожлантириш, партия турмушининг ленинча нормаларига риоя қилиш, коммунистларнинг активлигини ошириш йўлини изчиллик билан ўтказиб келди. У коммунистларнинг фаоллиги ва хўжалик иши учун жонкуярлигига таянган ҳолда иш тутди. Партия ташкилоти ўрта звено раҳбар кадрлар масаласини қайта кўриб чиқди. Колхоз правлениеси бошланғич партия ташкилотининг тавсияси билан бригада бошлиғи ва ишлаб чиқаришнинг энг муҳим участкаларига коммунистларни тайинлади.

Колхоз бошланғич партия ташкилоти ўз фаолиятидаги камчиликларни тугатиб, ишларни яхшилашнинг энг тўғри йўлларини танлаб олгани, дала ва ферма меҳнаткашларининг куч-ғайратини колхоз олдида турган вазифаларни бажаришга йўналтиргани сабабли кейинги уч йил ичида бу ерда деҳқончиликни комплекс механизациялашда анча ўзгаришлар юз берди. Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва сотиш планларини ошириб бажариладиган бўлди. Ўтган йили Карл Маркс номли колхоз сўнгги ўн беш йил ичида пахтадан энг юқори ҳосил етиштирди. Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришга эришгани учун хўжалик область партия комитети, область ижроия комитети ва касаба союзлари область Советининг Қизил байроғини доимий сақлаш учун қўлга киритишга муваффақ бўлди.

«Чиноз» наслчилик совхоз-техникуми партия ташкилоти ҳам ўзи олиб бораётган барча ташкилий ва сиёсий ишларнинг форма ва методлари, хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлиги КПСС XXIV съезди қўйган катта вазифаларга тўла жавоб берадиган бўлишига қаратмоқда. Бу ерда партия ташкилотига малакали ва етук коммунистлардан Абдулаҳат Абдумаликов секретарлик қилмоқда. У район партия комитети бюросининг аъзоси, қобилиятли ташкилотчи А. Абдумаликов етакчилик қилаётган партия ташкилоти ҳар қандай мураккаб хўжалик масалаларини ҳам муваффақиятли ҳал қилмоқда. Совхоз гўшт ва сут етиштириш, моллар бош сонини кўпайтириш планларини ошириб бажаряпти.

Район партия комитети бюроси Жамбул номли қўйчилик совхози бошланғич партия ташкилотининг ҳисоботини эшитди ва унинг кадрлар билан ишлаш соҳасидаги фаолияти яхшиланиб бораётганлигини қайд қилди. Хўжаликда кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш, қўйилган вазифаларнинг муваффақиятли бажарилишига эришишнинг муҳим омили деб қаралмоқда. Бошланғич партия ташкилоти совхоз коллективи ўртасида ишчанлик, ўртоқлик вазиятини яратиб, кишиларга ўз қобилиятларини тўлароқ намоён қилиш имконини вужудга келтирди. Кадрлар интизомини ва масъулиятини ошириш бошланғич партия ташкилотининг диққат марказида турибди. Бошланғич ташкилот бюро мажлисида ва партия йиғилишида ана шу масалани вақти-вақти билан муҳокама қилиб бормоқда.

Район партия комитети бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини яхшилаш учун уларнинг секретарларини, партия комитетлари ва бюро аъзоларини тарбиялаш, уларнинг сиёсий билимларини ошириш, ғоявий чиниқтиришга алоҳида эътибор бермоқда. Райком қошида ташкил қилинган доимий назарий семинарга бошланғич ва цех партия ташкилотларининг секретарлари, партия группаларининг ташкилотчилари жалб қилинган. Бу ерда улар партиявий-ташкилий ишлар, партия ички хўжалигини юритиш, оммавий-сиёсий ишларни ташкил этишни ўрганадилар, ўзаро тажриба алмашадилар.

КПСС Марказий Комитетининг 1973 йил декабрь Пленуми тўққизинчи беш йилликнинг тўртинчи йили вазифаларини белгилаб берди. Районимиз меҳнат аҳли КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатига жавобан бу йил пахта ҳосилдорлигини гектар бошига 35 центнерга етказиш, кўплаб бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш мажбуриятини олганлар. Бу вазифаларнинг муваффақиятли бажарилиши бошланғич партия ташкилотлари ва барча коммунистларнинг жанговарлиги, ташаббускорлиги ва шахсий намуна кўрсатиб ишлашларига боғлиқдир.

К. МАМЕДОВ,
Чиноз район партия комитетининг биринчи секретари.

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

ДЎСТЛИГИМИЗ — ҚЎШҚАНОТИМИЗ

«Гулистон» журнали Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига махсус тематик сонлар чиқармоқда. Журналнинг шу йилги 5-сони республикамизнинг қардошлар оиласидаги ва халқаро миқёсдаги мавқеига бағишланди. Ўзбек халқи СССР халқларининг мустаҳкам ва тотув оиласида дўстлик, тинчлик, эркинлик, қардошлик ва бирдамликнинг бахт-саодатга, тараққиёт ва бунёдкорликка чорловчи буюк кучидан баҳра олиб, бугунги порлоқ ҳаётга, халқаро миқёсда катта обрўга эришди. Журналнинг бу сонидаги асосий материалларда ана шу оламшумул ҳодиса ҳақида сўз юритилади.

Ҳ. Шукурованинг журналда босилган «Дўстлигимиз — қўшқанотимиз» мақоласида таъкидланганидек, халқлар бир-бирларини нечоғли яхши билсалар, улар ўртасида ҳамкорлик ва ўзаро тотувликка кенг йўл очилади. Мана шу тарихий зарурат, совет кишиларининг интернационалистик руҳи, уларнинг КПСС XXIV съезди эълон қилган Тинчлик программасига содиқлиги жаҳон халқлари кўзи олдида намоён бўлиб турибди, барча тинчликсевар элларнинг биродарлашувида муҳим омиллик вазифасини ўтамоқда.

Ўзбекистоннинг ташқи савдодаги обрў-эътибори йил сайин ортмоқда. «Халқаро кўрикларда», «Олис Мексикада кўргазма» деган мақолаларда ана шулар ҳақида сўз юритилган. Журнал саҳифаларида қардошларимизнинг Ўзбекистон ҳақидаги бадиий асарлари, ўзбек санъаткорларининг чет эллик ҳамкасблари билан ҳамкорликларига доир мақолалар босилган. Бу сон мавзуига мос бадиий безатилган. Айниқса, даниялик машҳур рассом, халқаро Ленин мукофотининг лауреати Херлуф Бидструпнинг Ўзбекистон таассуротларини акс эттирувчи суратлари мароқлидир.

Журнал коллективи Ўзбекистоннинг шонли юбилейига бағишлаб махсус тематик сонлар чиқараётгани эътиборга сазовордир.

БИЗ — ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТЛАРМИЗ

Жонажон республикамиз 50 ёшга тўляпти. Бу камолот ёши. Ўзбекистонимизнинг гуркираб яшнашида, замондошларимизнинг камоли, фанимизнинг равнақида қардошларимизнинг, айниқса рус зиёлиларининг хизмати катта. Икки қисмдан иборат бўлган бу публицистик очерклар мажмуасида рус олималари Татьяна Александровна Колпакова билан Илларияя Алексеевна Райковалар ҳақида ҳикоя қилинади.

◆ ◆

I. ЧЎЛ ЛОЛАСИ

Мен ҳаёт тождори, борлиқдаги барча латофатлар сарвари бўлган аёлни, онани улуғламоқ мақсадида қалам тутдим. Ўзбек аёли, ўзбек онасининг бағри кенг, қуёшли, ўланли бешигида улғайган бахтиёр бир фарзанд сифатида, юртимнинг бир граждани сифатида ўз дилимдаги ўтли туйғуларимни, дил изҳоримни баён айламоқчиман.

РУС АЁЛЛАРИ

Мен рус аёли, рус онасининг бағри — рус тупроғидай серсаховат, беҳудуд эканига неча бор инондим. Мен бу юракда асрий қоялар бардошини кўрдим. Бу юракда эзгуликнинг илк куртакларини, баҳорий чиройларни, субҳидамлар навниҳол япроғига илинган шабнамдек нафис туйғуларни кузатдим. Бўронлардан, кучли, гулдек нозик юрак эгаси бўлган рус аёли, рус онасининг қадоқ кафтида юртим тупроғини кўрдим, иссиқ сийнасида эса юртим муҳаббати жо эканини ҳис этдим. Мен ўзбек қизиман. Менинг бахтим, зафарларим, ижод уфқларим, толеим тонгини мисли қуёш бўлиб мунаввар этганлар сафида рус аёли, рус онаси ҳам бор эди. Рус аёли, рус онаси менинг онамга, бизнинг оналаримизга елкадош бўлмаганда, уни илмзиё йўлига, дорилфунунлар қучоғига етакламаганда, илк бор дастгоҳлар қошида машина измини ўргатмаганида, севишни, жаҳонларга кулиб боқишни, баралла куйлашни ўргатмаганида мен бахтли бўлиб туғилармидим? Йўқ! Бувим, онамлар қисматидай лойқа дарёлар сўви яна неча асрлар тинмаган бўларди. Биз ирмоқлардай дарёга туташдик, бу дарёлар бирикиб, бизлар қудратли океанга айландик.

Ўзбекистон аталган улуғ республикамиз 50 ёшга тўлаётган шундай чароғон кунлар, қутлуғ зафарлар бўсағасида туриб, мен беихтиёр шуларни ўйлайман.

Дарахт ҳам илдиздан бошланади, — дейдилар. Буюк тоғлар заминдан кўтарилади. Қудрат эса бирлик, дўстликдан мукаммал топади. Мен бугун ана шу дўстлик берган бахтим, қудратим ҳақида фахрланиб сўзлашни истар эдим.

Республикамизга меҳмон бўлиб келиб, диёримизга мафтун бўлган, кишиларимизнинг меҳнатига тасаннолар айтган чет элликларнинг суҳбатини, айтган сўзларини хотирлагинг келади. Мана, Германия Демократик Республикасининг журналисти З. Зигмунд айтган сўзлар:

— «Мирзачўлни айланиб, ўзимга-ўзим савол бердим: мени нима қойил қолдирди? Жавоб ҳам ўз-ўзидан келди. Одамлар қойил қолдирдилар»...

Қандай одамлар эди улар? Бир-бирларига ҳамдард, меҳрибон, иноқ, тотув одамлар. Меҳнаткаш, ижодкор одамлар.

Деҳқонларимиз қақроқ ерда чигитни ундириб, кўкартириш мумкинми ёки йўқми? — деган ташвишли муаммолар устида бош қотирган кезлар ҳам бўлган тарихда. Биродарликдан, қардошликдан, одамларнинг меҳнатидан ўша шўр тупроқларимиз зар тупроққа айланди.

— Бу — Ленин башоратининг самарасидир.

— Бу — интернационализм ғояси билан яшаб, меҳнат қилаётган қалби қайноқ одамларимизнинг жасорати самарасидир. — Бу

рик ерларимизнинг гуллаб яшнаши учун бутун умрини бахш айлади. Чўлларда илк бора лолалар гулханини ёққан аёл ҳамон чўлқуварлар сафида.

Гўзаллик оламига, аёллар оламига — аёл юрагига олиб борувчи йўлакдан юриб борсангизгина йўл топасиз. Ҳислардан яралган нафис бир оламни кўрмоқчи бўлсангиз, сабр-бардош, ирода, заҳмат, қатъият деган инсоний фазилатларни ахтармоқчи бўлсангиз, оналарнинг, шу рус онасининг суҳбатида бўлинг. Суҳбат орасида у негадир кулимсиради, лаблари нималарнидир пичирлагандай бўлди. Бу — олис ҳаёт йўлларини босиб ўтган инсоннинг ўтмишига ташланган бир назарининг ифодаси эди.

— Чарчатиб қўймадиммми? — сўрадим. (86 ёшида ҳам студентлар даврасида ўтирган бу аёлнинг бахсларга, янгиликларга ташна эканини мен кейинроқ англадим).

— Йўқ, қизим, — деди кулиб. Мен бошқа нарсани ўйлаяпман ҳозир. Ўша пайтларда чор Россиясида ҳам умуман гидроэлектростанция деган нарса йўқ эди. Мен бўлсам ёш бошим билан, яна аёл бошим билан Мирзачўлда катта иншоот қурмоқчи эдим... Орзуни қаранг-а! На маблағим бор ва на техника. У пайтларда, — деб ҳикоя қилади Татьяна Александровна, — Мирзачўлда ҳатто биророта сўқмоқ ҳам йўқ эди. Атиги Мирзачўл станцияси бор эди холос... Мирзачўлни ўзлаштириш, уни суғориш масаласи билан шахсан В. И. Лениннинг ўзи шуғулланди. Туркистон ерларини суғориш бўйича янги лойиҳани ишлаб чиқишда Татьяна Александровна ҳам иштирок этди. 1918 йил 17 май Халқ Комиссарлар Советининг Раиси В. Ульянов (Ленин) Туркистонда суғориш ишларига давлат хазинасидан 50 миллион сўм пул ажратиш ҳақидаги Декретга имзо чекди. Туркистонга мутахассисларни жўнатиш масаласи

Суҳбатимиз яна давом этди. Орача-ора студентлар кириб қолар, бир оғиз сўз, бир калима маслаҳат олиш учун руҳсат сўраб қоларди. Онахон хаёл тизгинини йўқотмас, суҳбатни келган жойидан ўзи давом эттирарди. «Далверзинстрой»нинг бошлиғи этиб тайинланган. Оёғида хром этик, эгнида эркакча либос... Ўзи эркаклар кийимида бўлса ҳам аёл қалби, аёл назокати билан севди чўлларни. 3 минг кишилик меҳнат армиясига бош бўлди, ўзи ҳам ерларни қазиш, сув насослари ўрнатиш ишларида қатнашди.

Чақалоқ дунёга келган илк сонияда олимни, инженерни ёки фан арбобини эмас, даставвал онани, аёлни кўради. Унинг илк нигоҳи аёлга, онага тушади. Аёл мурғак инсонни кенг оламга олиб чиқади, бор мавжудотлар ҳақида ҳикоя айлайди. Гўдакни борлиққа муҳаббат билан қарашга, инсонни севишга ўргатади. Мен чўлларда илк бора очилган чечакни, гулни чақалоққа ўхшатишни истардим. Илк чечак кулгуга лаб очиб, илк бор ўз ижодкорини кўради. Мирзачўл қўйнига эллик тўрт миллатга мансуб меҳнат кишиларини етаклаб келган ҳам менинг назаримда ўша илк бор чўл чечагини ундирган доя-аёл эди.

Ҳар баҳор Мирзачўлда қизғалдоқлар очилар, гаримселлар тўзғитиб, чирпирак қилиб кетганича то янаги баҳоргача чўлда ҳаёт оти кўринмасди. Чўлга чин маънодаги умри боқий баҳор олиб келганлардан бири — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ирригатор, биз ҳикоя қилаётган она — Ленин орденли педагог Т. А. Колпаковадир. Унинг юзлаб шогирдлари орасида фан арбоблари, ирригация ишининг усталари, таниқли педагоглар бор.

Рус аёли бошлаган йўлни ҳозирда катта манзилларга элтаётган ўзбек аёллари ўз устози Татьяна опага ҳамиша таълим ва миннатдорчилик изҳор этадилар. Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг ўқитувчиси Марямхон Пўлатова ўз устози ҳақида тўлқинланиб сўзлади: — мен пенсия ёшидаги аёлман — дейди у, — лекин устозим, менга билим, тажриба, ҳаётга йўлланма берган мураббиям — Татьяна Александровна ҳали пенсияга чиққани йўқ. Бундан 30 йил муқаддам уни пенсияга узатиш маросими бўлган эди. Институт талабалари бундай ноёб истеъдод эгаси билан хайрлашишни истамаган эдилар. Ундан буён неча юз студент институтни тамомлади. Устоз олима ҳамон аудиторияда лекция ўқийди. Ҳамон қайноқ ҳаёт ичида. Шундай зотнинг тарбиясини олганимдан мамнунман. Ростини айтсам мен устозимдан уялганимдан, унга бўлган ҳурматим юзасидан пенсияга чиққаним йўқ. 16 ёшимда унинг қўлига шогирд бўлиб келган эдим. Кандидатлик диссертациямни ҳам унинг раҳбарлигида ёқладим. Мен техника фанлари бўйича Ўрта Осиёда биринчи кандидат эдим. Йиллар карвони ўтди, биз улғайдик. Лекин Татьяна Александровнанинг меҳр чашмасидан баҳра олиб, илм чўққиларини эгаллаётган, олимлик даргоҳига кириб бораётганларнинг сони тобора ортиб бормоқда. Замонанинг зайлини қаранг-а. Энди менинг устозим, қизимга ҳам устоз. Эндиликда менинг қизим Иқбол Маҳмудова ҳам унинг шогирди, илмий иш ёзмоқда. Бу йил кандидатлик диссертациясини ёқлайди.

— Едимда, — деб ҳикоя қилади Марямхон Пўлатова, — Улуғ Ватан уруши йилларида Фарҳод канали қурилишида ишлардик. Биз қандай яшаш, қандай ишлаш, Ватанни қандай севиш кераклигини Татьяна опадан ўрганардик. Ўз тупроғимизни севдик, кўзларимизга суриб тўтиё айладик. У бизга ленинча яшашни, ленинча ишлашни ўргатди. Ўша пайтларда техника етишмас, кези келганда тупроқни қўлларимиз билан кавлардик, қопларга солиб орқалаб борардик. Гоҳида тирноқларимиз остидан қон тирқираб оқарди. Татьяна опамиз ёнидаги сумкасидан бинт олиб боғлаб қўярди-да, ўзи яна ишга шўнғиб кетарди. Биз уни худди онадай, эгачидай севиб қолган эдик...

Т. А. Колпакованинг шогирдларидан яна бири Васлия Раҳимовадир. — Мен дунёда неки яхши сўз бўлса устозимга бағишлашни истардим, — дейди у. Унинг хотиралари кўзгусидан ўчмаган минглаб шогирдлари сафида мен ҳам бор эканимдан бахтиёрман. Бу аёл оғир кечмишлар, қийин турмуш шароитларини кўрган. Барига бардош берди. Ленин васиятларига содиқ қолди. Эндиликда жуда кўп шаҳарларимизда унинг ворислари бор. Улар тез-тез келиб, маслаҳатлар олиб туришади.

Чўллар тақдири қайтадан битилди. Бир вақтлар уч совхоз ва икки колхоз хўжалиги Мирзачўлга ҳужум бошлаб, Ленин декретининг ҳаётийлигини кўрсатган бўлса, эндиликда 66 совхоз, 41 колхознинг бепоён ерлари «Очил дастурхон»га айланди. Ўтган юбилей йилида Ленин декретининг илк нишоналаридан бўлган «Малик» совхози ҳосилнинг 98 процентини, «Правда» совхози ҳосилнинг 98 процентини, Ленин номли совхоз 91 процентини машиналарда терди. Мирзачўлнинг боғларидан илк ҳосил шарбатини тотганлар, узумзорларда ишкомлар оралаб кезганлар, тил ёрар қовунларини карчлаб лаззат олганлар, зумрад пахтазор денгизида сузмоқ учун «зангори кема» штурвалини тутган Шамсиқамар Тўхтаева, Инобат Охунова, Саодат Тоштемирова, Гулсара Умарова, Райхон Мусаева, Жавод Кўчиев каби ўнг мингдан ортиқ дарғалар, қўриқ ерлар бағрида тонна-тонна «оқ олтин» етиштираётган пахта усталари олис-олис йўллар бошида турган, чўлга илк бор обҳаёт элтган Татьяна Александровнадек рус аёлига доимо таъзимдадирлар.

Эътибор ОХУНОВА.
[Давоми бор].

Суратда: Т. А. Колпакова институт талабалари — ўз шогирдлари даврасида.

А. Тўраев фотоси.

Халқ номзодлари

САЛОМАТЛИК ПОСБОНИ

— Барака топ қизим! қўлларинг дард кўрмасин. Мени ҳаётга қайта олиб келдинг. Сендан беҳад миннатдорман.

Бу 166-қурилиш тресты ишчиси Дўсимбет Гулимбетовнинг касалхонада тузалиб уйига қайтаётганда врач Тлеубика Бекниёзовага айтган олқиш сўзлари эди. Унинг касби — қурувчи, Дўсимбет ўз ҳамкасблари қатори меҳнат қиларди. Унинг тоби қочиб, ҳассасиз юролмайдиган бўлиб қолди. Нукус шаҳридаги 1-поликлиника врачлари автоном республика касалхонасида ётиб даволаниш зарур эканлиги ҳақида маслаҳат беришди.

Дўсимбет шу куни касалхонага келди. Бу ерда уни оқ халат кийган врачлар кутиб олишди.

— Касалликнинг олдини олиб, вақтида келганингиз жуда яхши, — деди врач Тлеубика Бекниёзова. Агар уни ўтказиб юборганингизда, даволаш қийин бўларди. Тезда тузалиб кетасиз.

Врачнинг ширин сўзлари Дўсимбетнинг қалбига қувонч бағишлади. Беморга яхши сўз ҳам даво экан. Врач Тлеубиканинг маҳорати туфайли Дўсимбет секин-аста тузалиб, оёқ-қўлига жон кирабошлади. Сўнгра «отдек» бўлиб кетди.

Касалхонага юриб келолмаган одам, энди ўз оёғи билан уйига қайтди. Шу кунда Дўсимбет ўша ишида меҳнат қилиб, янги уй-жойлар қурмоқда. Тлеубиканинг қўлидан шифо топиб, ҳаётга қайтган кишилар жуда кўп. Уларнинг ҳаммаси Тлеубикага чин қалбдан олқиш сўзларини айтмоқдалар. Халқ олқиши ва ҳурмат-иззати шифокор учун энг яхши мукофот.

Яқинда Нукус медицина муассасалари ходимлари Қорақалпоғистон АССР соғлиқни сақлаш министрлигининг клубига тўпланишди. 2-касалхона неврология бўлими врачи Тлеубика Бекниёзовани 635-Нукус сайлов округидан СССР Олий Советининг Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатиш ҳақидаги таклифини бир овоздан маъқуллашди.

Тлеубика ҳақида 2-касалхонанинг бош врачи Аллаёр Дўсназаров шундай деди:

— Тлеубика касалхона жамоат ишларида актив қатнашиб, катта обрў орттирди. Беморлар ҳурматини қозонди. У ихлос билан даволайди. Бемор тузалиб кетгунча унинг атрофида парвона бўлади. Зарур бўлиб қолса кечани-кеча, кундузни-кундуз демайди. Ширин уйқусини тарк этиб бўлса ҳам бемор ҳузурига етиб келади.

Тлеубика Бекниёзова саломатлик посбони бўлишни Киров номли мактабда ўқиб юрган йилларида орзу қилган эди. Бу орзу уни олға томон илҳомлантирди. 1957 йилда Нукусдаги медицина билим юртини муваффақиятли тамомлади. 1964 йилда Тошкент медицина институтининг даволаш факультетини битказиб, Қорақалпоғистон АССРга келганидан кейин республика касалхонасида невропотолог-врач бўлиб ишлай бошлади.

Ёш мутахасис Тлеубикага тажрибали невропотолог врач П. Пуляева устозлик қилди. Ўзининг бой тажрибасини унга ўргатди. Ишчан, ўқувли Тлеубика устозининг айтган маслаҳатлари, тажрибаларига амал қилди. Малакали врач бўлиб етишди. Ҳозир Тлеубика 2-касалхонанинг энг яхши шифокорларидан. Халқимиз Тлеубикага катта ишонч билдирмоқда. У бу ишончни албатта оқлайди.

Х. САПАРОВ.

16 ИЮНЬ ЯКШАНБА — СССР ОЛИЙ СОВЕТИГА САЙЛОВЛАР КУНИ

ЎҚУВ ЙИЛИ ТУГАШ АРАФАСИДА

Ўзбекистонда партия маорифи ва иқтисодий таълим системасида ўқув йили тугалланай деб қолди. Машғулотларнинг якунловчи босқичида якунловчи суҳбатлар, имтиҳонлар, синовлар ўтказилмоқда, рефератлар ёқланмоқда, назарий конференциялар уюштирилмоқда. Буларнинг ҳаммаси бир ярим миллионлик тингловчига олинган билимларни мустаҳкамлашда, пропагандистларга эса машғулотларга раҳбарлик қилишда ўтган бир йил ичида тўпланган тажрибани умумлаштиришда ёрдам беришдан иборат асосий вазифага қаратилган. Бунда пропагандистларнинг ғоявий назарий савиясини янада ошириш, таълимнинг таъсирчанлигини кучайтириш кўзда тутилади.

Тошкент, Нукус, Самарқанд, Фарғона, Гулистон ва бошқа шаҳарларда, шунингдек қишлоқ районларида дастлабки якунловчи машғулотлар бўлиб ўтди. Якунловчи суҳбатлар коммунистик қурилиш назарияси ва практикасининг актуал проблемаларини муҳокама қилишга, КПСС XXIV съезди қарорлари асосида партиянинг ички ва ташқи сиёсати масалаларига бағишланмоқда. КПСС Марказий Комитетининг 1973 йил декабрь Пленуми материаллари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Олмаотада бўлиб ўтган тантанали мажлисда сўзлаган нутқи батафсил қараб чиқилмоқда. Машғулотларда ҳозирги шароитларда партиявий иш услубининг асосий хусусиятларига, СССР халқларининг бузилмас дўстлигини ривожлантириш, ижтимоий ишлаб чиқаришни интенсивлаштириш ҳамда унинг самарадорлигини ошириш, совет кишиларининг ижтимоий онгини тарбиялаш, халқаро кескинлик юмшаб бораётган бир шароитда идеология кураши масалаларига катта аҳамият берилмоқда.

Республика партия ва иқтисодий таълим системасидаги якунловчи машғулотлар 15 июнга қадар давом этади. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми театр санъати соҳасидаги хизматлари учун грек халқ театрининг режиссёри Евгений Илеас **Чорбадзи**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми музика санъати соҳасидаги хизматлари учун грек эстрада ансамбли «Бузуки»нинг музика раҳбари Панаетис Георгиос **Михайлидис**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист» фахрий унвони берди.

ПАРРАНДАЧИЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРАЙЛИК

319 миллион дона тухум етиштирилди. 7 ярим минг тонна парранда гўшти тайёрланди. 45 миллион дона қўшимча тухум олинди. Меҳнат унумдорлиги 32 процент кўтарилди. Соф фойда 9,2 миллион сўмга етказилди. Белгиловчи йилда 405 миллион дона тухум, 10,9 минг тонна парранда гўшти етиштирилади. Ўзбекистон «Птицепром»ининг бошлиғи, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати Муҳаммаджон Аҳмедов мухбиримиз билан суҳбатда ана шу рақамларни шарҳлаб, бундай деди.

«Птицепром»га қарашли республика паррандачилик корхоналари саноат негизида ривожлантирилмоқда. Беш йилликнинг ўтган уч йилида ихтисослаштирилган корхоналаримизнинг моддий-техника базаси мустаҳкамланди. Шу даврда асосий фондлар деярли икки баравар ўсди. Ҳозир тухум етиштириш билан ўнта, парранда гўшти етиштириш билан тўртта паррандачилик фабрикаси, шунингдек, саккизта паррандачилик совхози шуғулланмоқда. Ундан ташқари битта заводда тухум берадиган наслли товуқлар, иккинчисида эса гўшт берадиган наслли товуқлар етиштирилмоқда. Янги паррандачилик фабрикалари қурилиши тезкорлик билан олиб борилмоқда.

Беш йилликнинг ўтган уч йилида тухум тайёрлаш 177 миллион донадан 319 миллион донага, парранда гўшти эса 3,7 минг тоннадан 7,5 минг тоннага етказилди. Она товуқларнинг маҳсулдорлигини ошириш ҳисобига 45 миллион донадан кўпроқ қўшимча тухум олинди. Шу даврда меҳнат унумдорлиги 32 процент кўтарилди, пландан ташқари 6,2 миллион сўм жамғарма тўпланди. Соф фойда эса 4,5 миллион сўмдан 9,2 миллион сўмга етказилди.

Паррандачилик маҳсулотлари етиштириш асосан паррандалар зотини яхшилаш, биноларни реконструкция қилиш, янги технологияни жорий этиш, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштириш ҳисобига кўпайтирилмоқда. Илғор хўжаликларда ҳар бош она товуқдан йилига 230—240 донадан тухум олинмоқда. 1973 йилда биринчи категорияли тухум ва гўшт тайёрлаш 6 процент кўпайтирилди.

Илғорлар ҳақида гап борганда Я. Мирзаев директорлик қилаётган Фарғона давлат паррандачилик заводи коллективининг номини фахр билан тилга оламиз. Бу ерда ҳар она товуқдан йилига 241 дона ва ундан ошириб тухум олинмоқда. Она товуқларнинг 99,2 проценти, жўжаларнинг 95,2 проценти сақлаб қолинмоқда. Р. Орифжонов директор бўлган «Гулистон» паррандачилик совхозининг коллективи ҳам яхши кўрсаткичларга эришмоқда. Бу совхозда ўтган йили меҳнат унумдорлиги 14 процент кўтарилди, ҳар она товуқдан 225 донадан тухум олинди. Совхоз давлатга 666 минг сўм соф фойда келтирди.

Фарғона областидаги «Ҳурмат белгиси» орденли Октябрь 50 йиллиги номли фабрика коллективи ўтган йили паррандаларни яхши боқиб, 43 миллион дона тухум, 841 тонна парранда гўшти, 1,3 миллион дона жўжа олди. «Птицепром» бўйича энг юқори меҳнат унумдорлигига эришди. Ҳар бир ишловчи ҳисобига 16,6 минг сўмлик маҳсулот етиштирди. «Ўзбекистон», «Тошкент», «Самарқанд», «Урганч», «Бухоро» паррандачилик фабрикаларининг коллективлари ҳам тухум ва парранда гўшти етиштиришда яхши кўрсаткичларга эришмоқдалар.

Фарғона давлат паррандачилик заводининг товуқбоқари Нина Екимова ҳар она товуқдан йилига 224 тадан тухум олмоқда. «Тошкент» паррандачилик фабрикасининг товуқбоқари Пелагея Безручкина 13,2 минг товуқни парваришлаб, 2,7 миллион дона тухум олди. «Ўзбекистон» фабрикасининг ходими Мадина Муҳаммадшина, «Химик» совхозининг товуқбоқари Иззат Абхайировлар ҳам кўплаб юқори сифатли тухум олмоқдалар.

Буларнинг ҳаммаси паррандабоқарлар орасида кун сайин авж олдирилаётган социалистик мусобақанинг илк самараларидир.

Бироқ, паррандачиликни ривожлантириш ва маҳсулот етиштириш халқимизнинг талаблари даражасидан анча орқада қолмоқда. Тухум ва парранда гўшти етиштиришни кўпайтириш учун ҳамма резервларни ишга солмоғимиз керак, бундай резервлар эса ҳали кўп. Улардан бири она товуқларни катакларда боқишга кўчиришдир. Илғор хўжаликларнинг тажрибаси товуқлар интенсив усулда боқишга кўчирилганда тухум етиштириш уч марта, гўшт етиштириш икки марта кўпайиши мумкинлигини кўрсатди. Айни кезда меҳнат унумдорлиги 30 процент кўтарилиб, таннархи 15 процент арзонлашиши исботланди. Вазифа барча мавжуд фабрикаларда паррандаларни интенсив усулда парваришлашга кўчиришдан иборатдир.

Гўшт етиштиришни кўпайтириш мақсадида курка ва ўрдакчилик комплекслари қуриш кўзда тутилмоқда. Бундай комплексларда бир ўринда боқилаётганига нисбатан икки марта кўп гўшт олинади. Янги паррандачилик хўжаликлари ташкил қилиш, наслли паррандаларни катакларда боқиш чоралари ҳам кўрилмоқда. Ундан ташқари ихтисослаштирилган ва ишлаб чиқариш концентрациялашган паррандачилик бирлашмалари тузиш кўзда тутилмоқда. Буларнинг ҳаммаси кўп арзон ва юқори сифатли паррандачилик маҳсулотлари тайёрлашни кўпайтиришда катта роль ўйнайди.

Ўзбекистон ССР ва республика Компартияси ташкил топган куннинг 50 йиллигини муносиб совғалар билан кутиб олишга аҳд қилган «Птицепром» системасининг ходимлари белгиловчи йилда 405 миллион дона тухум, 10,9 минг тонна парранда гўшти етиштириш учун курашмоқдалар. Улар ваъдаларини шараф билан бажарадилар.

Газиз Алиакберович ИСЕЕВ

Тошкент Олий партия мактабининг катта ўқитувчиси, 1924 йилдан буён КПСС аъзоси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими Газиз Алиакберович Исеев оғир касалликдан сўнг шу йил 10 июнда вафот этди.

Г. А. Исеев 1903 йили Олмаота шаҳрида туғилди. У ўз меҳнат фаолиятини 1918 йили газета ходимлигидан бошлади, сўнгра комсомол ишига сафарбар этилди. Газиз Алиакберович шарқ меҳнаткашлари Коммунистик университетини тугатганидан сўнг партия тарихи ўқитувчиси бўлди. 1932 йилдан бошлаб Қирғизистонда партия ишларида бўлди. 1941 йилдан бошлаб у Совет Армияси сафларида хизмат қилди, Улуғ Ватан уруши фронтларидаги жангларда қатнашди. Г. А. Исеев 1946—1951 йилларда «Правда Востока» газетаси редакторининг ўринбосари ва пропаганда бўлими мудири бўлиб ишлади, 1951 йилдан бошлаб эса у Тошкент олий партия мактабида КПСС тарихи кафедрасининг катта ўқитувчиси эди.

Г. А. Исеев ўз умрининг 25 йилини партия мактаби тингловчилари ўртасида марксизм-ленинизм ғояларини пропаганда қилиш ишига бағишлади. У тажрибали, маҳоратли, талабчан педагог эди; ўз ишига сидқидилдан муносабат билан қараб, Тошкент Олий партия мактаби коллективи ўртасида чуқур ҳурмат ва катта обрўга сазовор бўлган эди.

Г. А. Исеевнинг хизматлари партия ва ҳукуматимиз томонидан юқори баҳоланди. У «Қизил Юлдуз», 1 даражали Улуғ Ватан уруши орденлари, «Ҳурмат Белгиси» ордени, Совет Иттифоқининг қатор медаллари билан мукофотланган эди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ унга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берилган эди.

Ажойиб коммунист, талабчан педагог, ҳақиқий дўстимиз Газиз Алиакберович Исеевнинг ёрқин хотираси бизнинг қалбимизда абадий сақланиб қолади.

Бир группа ўртоқлари.

ХАЛҚАРО ОБЗОР

ДЎСТЛИК ВА ҲАМЖИҲАТЛИК

Афғонистон Республикасининг давлат бошлиғи ва бош министри Муҳаммад Довуднинг Совет Иттифоқига визити, унинг Совет раҳбарлари билан учрашувлари, музокаралари СССР билан Афғонистон ўртасидаги дўстона муносабатларни ривожлантириш соҳасида қўйилган янги муҳим қадамдир.

Бундан ярим асрдан кўпроқ вақт илгари, 1919 йилда ҳар икки мамлакат халқлари учун оғир бўлган бир вазиятда икки қўшни мамлакат ўртасидаги дўстлик ва ўзаро манфаатли ҳамкорликка асос қўйилган эди. Улуғ Ленин раҳбарлигидаги ёш Совет Республикаси контрреволюция ва интервенция кучларига қарши оғир шароитда қаҳрамонона кураш олиб бормоқда эди. Афғон халқи ўша даврда инглиз империалистларига қарши қонли жангларда ўз мустақиллиги ва суверенитетини қарор топтиришга эришди. Совет давлати афғон ватанпарварларининг даъватини маъқуллаб, Афғонистон мустақиллигини биринчи бўлиб таниди ва Афғонистоннинг ғалаба қозониши учун зарур ёрдам ва мадад кўрсатди.

Совет Иттифоқи доим афғон халқининг беғараз ва содиқ дўсти бўлиб қолди, иқтисодий мустақиллик негизларини вужудга келтириш ва мустаҳкамлашда, миллий кадрларни тайёрлашда, миллий маданиятни ривожлантиришда афғон халқига ёрдам берди. СССРнинг бевосита иштироки ва ёрдами билан 70 га яқин саноат, қишлоқ хўжалик объектлари ва бошқа объектлар қурилди ёки қурилмоқда. Замонавий автострадалар илгари ўтиб бўлмайдиган тизма тоғларни, дашт биёбонларни кесиб ўтди ва Афғонистоннинг илгари бир-биридан ажралиб қолган районларини бирга қўшди. Электр станциялар, аэродромлар, дарё портлари, кенг ирригация системаси ва бир қанча йирик корхоналар қурилди.

1973 йил июль ойида Афғонистонда республика тузуми ўрнатилиши билан ана шу қадимий мамлакатнинг тарихида янги саҳифа очилди. Республика ҳукумати чуқур социал испоҳотларни ўтказиш, экономикани юксалтириш ва аҳолининг турмуш даражасини оширишни ўз олдига мақсад қилиб қўйди. Ер испоҳоти тўғрисидаги қонун лойиҳаси тайёрланмоқда. Аммо бу қонун кучга кирмасданоқ ҳозир давлат ерларини ерсиз ва кам ерли деҳқонларга тақсимлаб беришга киришилди. Деҳқонларнинг уруғлик, ўғит ва асбоб-ускуна сотиб олишлари учун уларга қарз берилмоқда.

Саноатда давлат секторини мустаҳкамлаш, табиий ресурсларни тобора ўзлаштириш чоралари кўрилмоқда. Икки йил ичида табиий газ қазиб чиқаришни икки баравар кўпайтириш мўлжалланди. Бу табиий газнинг талайгина қисми Совет Иттифоқига етказиб берилади. Ишчиларнинг аҳволини яхшилаш мақсадида иш ҳақи минимуми оширилди, иш ҳафтаси 45 соатга келтирилди (илгари иш ҳафтаси 84 соатга етган эди).

Совет кишилари дўст афғон халқининг янги ҳаёт қуришида ва республика тузумини мустаҳкамлашда янгидан-янги муваффақиятларга эришувини тилайдилар. Муҳаммад Довуднинг мамлакатимизга қилган визити анъана бўлиб қолган Совет—Афғонистон дўстлигини янада мустаҳкамлайди. Бунга шак-шубҳа йўқ.

НЕФТЬ МОНОПОЛИЯЛАРИНИНГ ТАЗЙИҚИГА ҚАРШИ

Яқинда Қоҳира ва Венада нефть қазиб чиқарувчи давлатлар вакилларининг кенгашлари бўлди. Мисрнинг пойтахтида нефтни экспорт қилувчи араб мамлакатлари ташкилоти министрлик кенгаши, Австрия пойтахтида эса нефтни экспорт қилувчи мамлакатлар ташкилоти иқтисодий комиссиясининг мажлислари ўтказилди. Нефть экспорт қилувчи араб мамлакатлари ташкилоти аъзоларининг бир қисми ҳам ана шу иқтисодий комиссия ҳайатига киради. Ҳар икки кенгашнинг қатнашчилари ўзларининг миллий бойлиги — нефтни эркин тасарруф қилиш учун курашни янада кучайтириш масалаларини муҳокама қилдилар.

Нефтни экспорт қилувчи мамлакатлар кейинги вақтларда хом нефть нархини оширдилар. Аммо капитализм дунёсида инфляция ва валюта-молия ларзалари авж олиб кетганлиги сабабли хом нефть нархининг оширилишидан ҳеч қандай наф кўрилмаётир, дейиш мумкин. Шу билан бирга капитализмнинг ана шу «иллатлари», нефть монополияларининг даромадларини камайтирмаётир. Аксинча, улар нефть маҳсулотларини сотиш вақтида ўзлари хоҳлаганча нарх белгилаб, оладиган фойдаларини кўпайтирмоқдалар, тараққий этган капиталистик мамлакатлардаги ва ривожланаётган мамлакатлардаги истеъмолчиларни нефть учун кўпроқ пул тўлашга мажбур этмоқдалар.

Нефтни экспорт қилувчи мамлакатлар шундай шароитда нефть концернларига қарши янги самарали чорани кўришга қарор бердилар. Бу чора нефть концернларининг фойдасидан олинадиган солиқни 55 процентдан 87 процентгача кўпайтиришдан иборат. Ана шу концернлар ҳозирги вақтда истеъмолчиларга нефть сотиш билан жуда кўп фойда ундириб олмоқдалар, нефтнинг ҳар бир баррелидан қарийб тўрт долларни ўзлаштириб бормоқдалар. Нефтни экспорт қилувчи мамлакатлар ташкилотининг бош секретари Абдураҳмон Хен таъкидлаб ўтганидек, солиқларнинг кўпайтирилиши нефтни экспорт қилувчи мамлакатларнинг ҳозирги вақтдаги ғарбдаги нефть компаниялари олаётган ҳаддан ташқари кўп фойданинг бир қисмини олишларига имконият туғдиради. Бунда гап неча ўн миллиард доллар миқдорида олинаётган жуда катта фойда тўғрисида бораётир!

Нефтни экспорт қилувчи араб мамлакатлари ташкилотига аъзо бўлган давлатларнинг ўз табиий бойликларини нефть монополияларининг талон-торожидан ҳимоя қилиш йўлидаги янги тадбирни амалга ошириш ниятлари «янги иқтисодий тартиб ўрнатиш тўғрисидаги декларация»га тамомила мос бўлиб тушади. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг яқинда бўлиб ўтган VI махсус сессияси шу декларацияни қабул қилган эди. Бу ҳужжат ҳар бир давлатнинг ўз табиий ресурсларидан тамомила мустақил суратда фойдаланиш ҳуқуқини эълон қилди. Лекин шунга қарамай нефть қазиб чиқарувчи мамлакатларнинг режалари ғарбдаги монополияларни дарғазаб қилди.

Нефть монополияларининг манфаатларини ҳимоя қилаётган империалистик доиралар бу мамлакатларга тазйиқ кўрсатиш учун уриниб кўрдилар. Аммо нефтни экспорт қилувчи араб мамлакатлари ташкилотига аъзо бўлган давлатларнинг Қоҳирада ўтказилган кенгаши ғарбдаги монополистик доираларнинг араб нефти нархини камайтириш ва нефть юборишни тақиқлашдан узил-кесил воз кечиш тўғрисидаги талабларини рад этди. Айни вақтда ана шу кенгашнинг қатнашчилари нефть конлари бўлмаган ва нефть нархининг оширилишидан жафо чекаётган араб давлатларига процентсиз узоқ муддатли қарз бериш учун махсус фондни вужудга келтириш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

«УМУМИЙ БОЗОР»: МУРОСАГА КЕЛИШ ПРОБЛЕМАЛАРНИ ҲАЛ ЭТОЛМАЙДИ

«Умумий бозор» министрлари кенгашининг сессияси 4 июнда Люксембургда бўлиб ўтди. Ғарбий Европада бу сессиянинг чақирилишини зўр иштиёқ билан кутган эдилар. Бу сессия «Умумий бозор»га аъзо бўлган учта етакчи мамлакатнинг янги ҳукуматлари ички зиддиятлар гирдобига тушиб қолган ана шу тор доирадаги сиёсий-иқтисодий гуруҳнинг мураккаб проблемаларини қай тариқа ҳал этиш ниятида эканлиги тўғрисида тасаввур бериши керак эди.

Англия ташқи ишлар министри Ж. Каллагэннинг нутқи сессия қатнашчиларининг эътиборини ўзига жалб этди. Ж. Каллагэн лейбористлар ҳукуматининг «Умумий бозор»да Англиянинг аъзо бўлиш шарт-шароитларини қайтадан кўриб чиқиш тўғрисидаги таклифларини баён қилиб берди. Кузатувчилар Англия министри «Умумий бозор» министрлар кенгашининг 1 апрелда бўлиб ўтган сессиясида шу масала хусусида сўзлаган нутқининг руҳини анча юмшаттирганлигини дарҳол пайқаб қолдилар. Англия министрининг 1 апрелда сўзлаган нутқини ўша вақтда, кескин руҳдаги нутқ деб ҳисоблаган эдилар. Шарҳчилар Англия министрининг янги нутқи Вильсон ҳукуматининг позициясида жиддий ўзгариш содир бўлганлигидан далолат беради, деб баҳоладилар. Лейбористлар ҳокимият тепасига келиш арафасида зарурат туғилган тақдирда бу масалани сайловчилар референдумига қўямиз, деб ваъда берган бўлсалар ҳам, Вильсон ҳукумати эндиликда Англияни «Умумий бозор» составида қолдиришни истаётган бўлса керак. Каллагэннинг нутқига қараб хулоса чиқарганда, Англия эндиликда «Умумий бозор»нинг умумий бюджетига тўлайдиган бадаллари миқдорини қисқартириш, шунингдек «Умумий бозор»нинг қишлоқ хўжалиги соҳасидаги сиёсатига баъзи ўзгартишлар киритилиши билан қаноат ҳосил қилишга тайёрдир.

«Умумий бозор»га аъзо бўлган тўққиз мамлакат ташқи ишлар министрларининг баъзи бирлари, жумладан, Франция ташқи ишлар министрининг бу таклифлар хусусида дастлабки мулоҳазалари умуман салбий тусда бўлса ҳам, улар шу масаладаги чуқур ихтилофларни яна кескинлаштирмасликка қарор бердилар ва бу масалани келажакда ҳал қиладиган бўлдилар. Бошқа бир низоли масала — Италия ҳукуматининг чет эл товарларини импорт қилишни чеклаш тадбирлари тўғрисидаги масаланинг сессияда муҳокама қилиниши вақтинча муросага келиш билан тамом бўлди.

Шу тариқа низоли проблемаларни ҳал этишни кечиктириш тенденцияси, Ғарбий Германия газеталаридан бирининг таъбири билан айтганда, ғарқ бўлаётган кемага умид боғлашга уриниш тенденцияси Люксембургда жуда яққол намоён бўлди. Аммо масалаларни қараб чиқишни пайсалга солиш проблемаларни ҳал этолмайди, балки аксинча, «Умумий бозор»даги зиддиятларни анча кескинлаштиради, холос.

А. БИРЮКОВ, Е. ЕГОРОВ, А. СТУПАК, (ТАСС).

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● **БЕРЛИН**

Бу ерда фан ва техника соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисида битим тузиш юзасидан музокаралар олиб бораётган ГДР ва ГФР ҳукуматлари вакилларининг навбатдаги учрашуви бўлиб ўтди. ГДР делегациясига фан ва техника масалалари министрлигининг статс-секретари В. Лойпольд, ГФР делегациясига илмий тадқиқотлар статс-секретари Г. Г. Хауншильд бошчилик қилмоқда.

Музокаралар шу йил сентябрида Боннда давом эттирилади.

● **ЛОНДОН**

Буюк Британия йўлларида шу йил март ойида бўлган автомобиль фалокатлари натижасида 490 киши ҳалок бўлди. Англияда транспортга ҳам бошчилик қиладиган атроф муҳит масалалари министрлиги шу маълумотни эълон қилди.

● **ГАВАНА**

Бу ерда Куба хотин-қизлар федерацияси миллий комитетининг кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда Куба Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, Куба хотин-қизлар федерациясининг раиси Вильма Эспин раислик қилди. Куба хотин-қизлар федерациясининг шу йил ноябрда ўтказиладиган II съездига тайёргарлик қандай олиб борилаётганлиги, шунингдек федерация аъзоларининг умумий таълим ва маданий савиясини ошириш ҳамда хотин-қизларнинг ишлаб чиқаришдаги активлигини кучайтириш масалалари муҳокама қилинди.

● **БУЭНОС-АЙРЕС**

Аргентина миллий конгрессининг депутатлар палатаси мамлакат ҳукуматига аввалги ҳарбий режим даврида расмий ахборот агентлиги — Теламнинг ажнабий «Сименс» ва «Стандард электрик» концернлари билан имзолаган битимларини бекор қилишни мамлакат ҳукуматига таклиф этди. Парламентнинг махсус комиссияси ажнабий концернлар имзолаган битимларнинг моддаларидан фойдаланиб, миллий агентлик фаолиятини ўз назоратларига олганликларини аниқлади. (ТАСС).

ИШОНЧ ЁРЛИҚЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

ТАНАНАРИВЕ. СССРнинг Малагаси республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси А. И. Алексеев бу ерда Малагаси ҳукуматининг бошлиғи Габриэль Рамананцуага ишонч ёрлиқларини топширди.

Г. Раманацуа ишонч ёрлиқларини қабул қила туриб, бундай деди: Малагаси республикасининг ҳукумати ва халқи халқаро муносабатлар тинч-тотув яшаш, тенг ҳуқуқлилик, суверенитетни ҳурматлаш ва бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик принципларига, яъни Совет Иттифоқи ташқи сиёсатини белгиловчи принципларга мувофиқ тарзда қурилмоғи лозим, деб ҳисоблайди. Малагаси ҳукуматининг бошлиғи кейинги вақтларда ҳар иккала мамлакат ўртасида қарор топган яхши муносабатларни янада ривожлантириш керак, деб айтди.

(ТАСС).

БАНГЛАДЕШ КОМПАРТИЯСИНИНГ 30 БЎЛИМИ ТАШКИЛ ЭТИЛДИ

ДАККА. Бангладеш Халқ Республикасининг пойтахтида Бангладеш Коммунистик партияси Дакка округ комитети раҳбарларининг кенгаши бўлди. Округ партия комитетининг секретари Чокроварти ўз докладида қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: ишчилар ва деҳқонлар, зиёлилар ва ўқувчилар ўртасида, эксплуатация ва жабр-зулмга қарши, тинчлик ва адолат учун курашаётган барча кишилар орасида компартиянинг иқтисодий ва сиёсий программасини қўллаб-қувватлаётган кишилар сони ортиб бормоқда. Ҳозирги вақтда, деб таъкидлади докладчи, бизнинг олдимизда партия кадрларининг ғоявий ва сиёсий савиясини оширишдан иборат муҳим вазифа турибди. Шу муносабат билан докладчи Даккада ҳали яқиндагина очилган коммунистик тарбия мактаби муҳим роль ўйнаяжагини айтди.

Чокроварти бундай деди: шу йилнинг январь ойидан буён Дакка округидаги саноат районлари ва баъзи қишлоқ районларида Бангладеш Коммунистик партиясининг яна 30 та бўлими ташкил этилди, партия аъзоларининг сони анча ортди.

Кенгашда Бангладеш Коммунистик партияси Марказий Комитетининг бош секретари Муҳаммад Фарҳод нутқ сўзлади.

(ТАСС).

ПЛАНЕТАМИЗДА

АҚШ. Америка меҳнаткашлари ўз ҳаётий манфаатларини ҳимоя қилиб қатъий кураш олиб бормоқдалар. Яқинда мамлакатнинг турли корхоналарида ишлаётган металлургия саноатининг минглаб ишчилари иш ҳақини оширишни талаб қилиб, иш ташладилар. Суратда: иш ташлаган металлистларнинг Сиэтл шаҳридаги корхоналардан биридаги пикети.

ТАСС фотохроникаси.

МАОЧИЛАР—ТАЛОВЧИЛАР

КАТМАНДУ. Непалда чиқадиган ҳафталик «Самикша» газетаси Непалнинг жанубий районларидан бирида маҳаллий маочиларнинг 18 кишилик тўдаси тор-мор қилинганлигини билдирган. Маочилар ташкилотининг аъзолари шу район аҳолисини «Мао ғоялари»га қизиқтиришдан умидларини узгач ва улардан ҳеч қандай мадад ололмагач талончилик қила бошладилар. Лумбини зонасидаги маочиларнинг раҳбарларидан бири, шу тўданинг бошлиғи сўроқ вақтида ўз тўдаси яширин фаолияти учун маблағ топиш мақсадида маҳаллий аҳолини талаганлигига иқрор бўлди. «Самикша» газетасининг ёзишича, маочилар тўдаси 20 минг рупиялик мол-мулкни талаган.

Бундан сал аввал «Самикша» газетаси талончилик мақсадида бир неча кишини ўлдирган маочилар устидан суд ўтказилганлигини хабар қилган эди.

ҲАР ТЎҒРИДА

ТОНГГИ «ЖАНГ»

Оғир вазнли профессионал боксчилар ўртасида жаҳон биринчилиги учун бўладиган учрашувни ташкил этувчилар узоқ давом этган бахслашувлардан сўнг бир қарорга келишди. Шундай қилиб, 1974 йилнинг 24 сентябрида Заир республикасининг пойтахти Киншаса шаҳрида ҳозирги жаҳон чемпиони Жорж Форман билан чемпионликка даъвогар Муҳаммад Али ўртасида учрашув бўлади. Оғир вазнли профессионал боксчиларнинг жаҳон миқёсидаги «жанги» Африкада биринчи марта ўтказилади. Ташкилотчилар ҳозирданоқ бу учрашувдан тушадиган фойдани ҳисоблашга тушдилар. Улар мусобақани жаҳоннинг кўплаб мамлакатларига олиб кўрсатмоқчи бўлаётган Америка телевидениесидан энг кўп даромад тушса керак деб ўйлашмоқда. Али билан Форман Киншасадаги футбол стадиони ўртасига ўрнатилган рингга саҳар пайтида — соат 3 да чиқадилар. Бу боксчилар учун ҳам, африкалик томошабинлар учун ҳам жуда ноқулай пайт. Лекин телевидение хўжайинларига шуниси маъқул. Чунки Киншасада эрта тонгда соат 3 бўлганида АҚШнинг шарқий қисмида соат миллари кечқурунги 10 га яқинлашади. Тонгда бўладиган «жанг»да боксчилардан қайси бири ғолиб чиқишидан қатъий назар, корчалонлар бу учрашувдан ҳамёнларини анча тўлдириб олишлари турган гап.

ЙИГИРМА ОЛТИНЧИ ИСМ

Исми ҳаддан ташқари узун бўлган бола ҳақидаги япон эртагини билсангиз керак. Эртакда тақводор ота-она қўйган узундан-узоқ исм боланинг ҳалокатига сабаб бўлар эди. Боланинг қудуққа тушиб кетганини хабар қилиш учун келган чопар унинг исмини айтгунча, бола чўкиб бўлади. Афсуски. Англиянинг Волверхемтон шаҳрида истиқомат қилувчи Браунлар бу фожиали эртакдан хулоса чиқариб олишмаган экан. Улар ўзларининг янги туғилаган фарзандларини Сулливан Корбетт Фитцаммонс Жеффрис Ҳарт Бернс Жонсон Уиллард Демпси Танней Шмелинг Шарки Карнера Баер Бреддок Луис Чарлз Уолкотт Марчиано Паттерсон Юханнсон Клей Фрезиер Форман деб аташни ният қилишди. Шунчалик узундан-узоқ исмни ўқиб чиқиш учун бекорга вақтимни йўқотдим дея афсусланманг. Чунки сиз бокс бўйича оғир вазнли жаҳон чемпионларининг номларини билиб олдингиз. Афтидан Браунлар ҳам бокс ишқибозларидан бўлса керак. Лекин афсуски, уларнинг фарзандига рингда шуҳрат топиш насиб қилмаган экан. Унга берилган юқоридаги 25 та номга яна битта — Мэри исмини қўшишга тўғри келди. Чунки, Мэри Сулливан Корбет... Форман қиз бола бўлиб туғилган эди.

ҚИРОЛ БЎЛИШ ОСОН

Қирол бўлишни орзу қилган тикувчи ҳақидаги машҳур латифани билсангиз керак. Агар мен тахтга ўтирсам, дейди у, — тикувчилик касбим билан қиролдан кўра яхшироқ яшардим.

28 яшар Патрик Олими Ғарбий Угандадаги кичик Торо князлигида қирол эди. 1967 йили у бу ердан «туёғини шиқиллатиб» қолишга мажбур бўлди. Собиқ қирол қўшни Кенияга ўтиб кетди. У кун кўриш учун ишлаши керак эди. Патрик реклама бюросига ишга жойлашди. Бироқ қироллик тарбияси бундай ишлар учун яхши мактаб бўла олмас экан. У бу ерда ҳеч қандай мартабага эриша олмади, бир амаллаб кун кўриб юрди.

Аммо, омад унга кулиб боққандай бўлди. Жисмоний жиҳатдан жуда бақувват ва келишган 28 ёшли собиқ қиролга «Уилби фитнаси» фильмида суратга тушишни таклиф этишди. Уни фильмдаги бирор ролни бажаришга эмас, балки бош қаҳрамонга дублёрлик қилишга чақиришди. Фильм давомида бош қаҳрамон турмадан қочиши, минг чиғириқдан ўтиши, уни таъқиб этаётганлар билан олишувларда, ҳар хил урйиқитларда ғолиб чиқиши керак эди. Ана шу мураккаб ишларни Патрик бажариши керак. У реклама бюросидан «ижодий отпуска» олиб, киностудия билан шартнома тузди. Ҳозирча Патрик Олими ўз ишидан хурсанд. Бироқ, Америкада чиқадиган ҳафталик «Тайм» газетасининг мухбири билан суҳбатда у бош қаҳрамонга дублёрлик қилишдан кўра қирол бўлиш анча осон эди, дея тан олди.

Шаҳарни янгидан бунёд этиш натижалари кучли таассурот қолдирмоқда. Ўзбекистон пойтахтининг бугунги қиёфаси ғоят кўркамдир. Бу эса халқлар дўстлиги ленинча сиёсатининг ҳаётбахш кучини яққол исбот этади. Бизнинг партиямиз ана шу дўстлик сиёсатини оғишмай ва изчиллик билан амалга ошириб келмоқда.

Л. И. БРЕЖНЕВ.

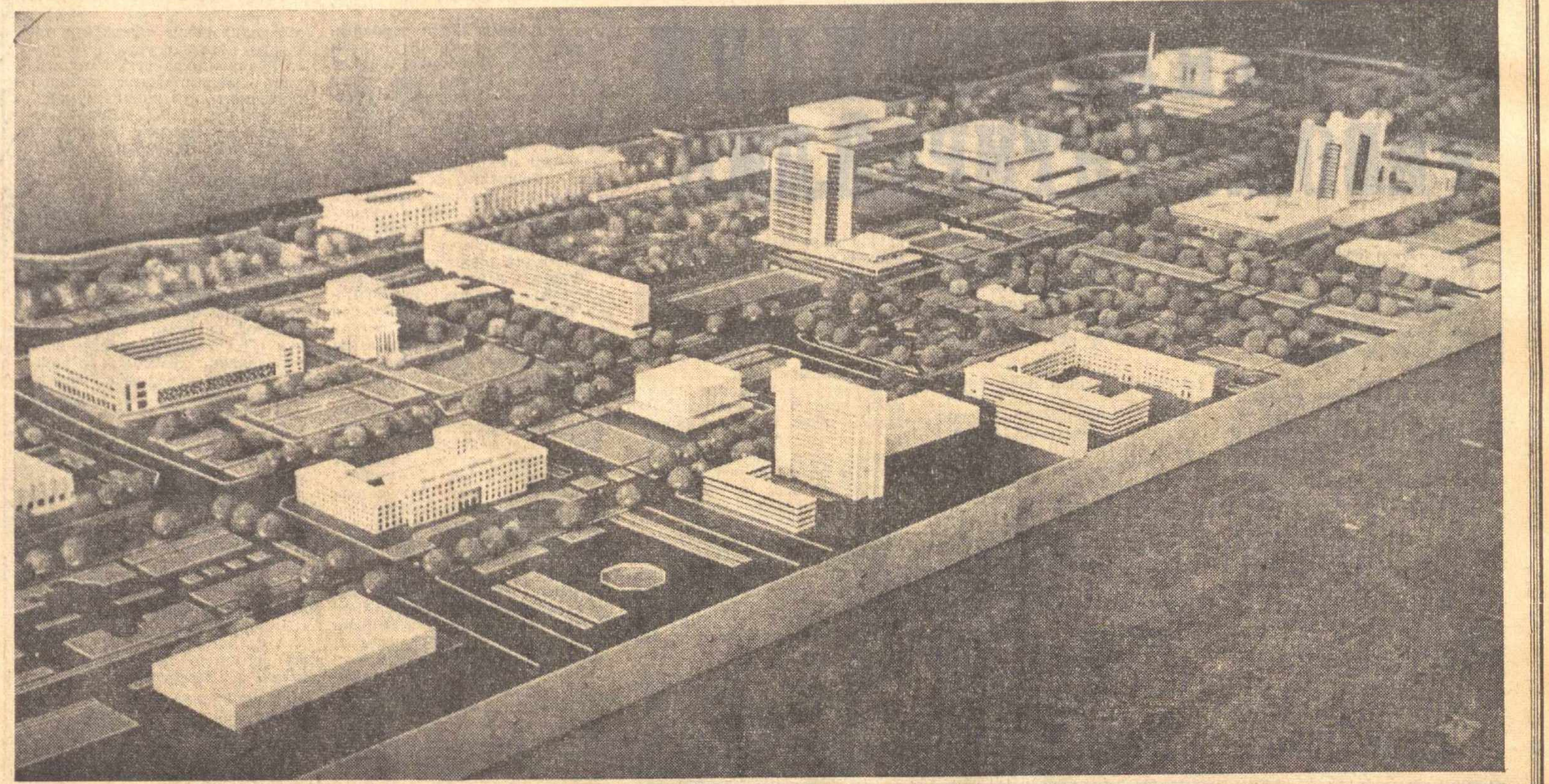

ЎЗБЕКИСТОН ССР ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН.

ТОШКЕНТ

Тошкент — бир беш йилликда икки беш йиллик планни бажаришга бел боғлаган индустриямиз карвонбошиларининг Ватани, Тошкент — юксак маданият, илмий-техника тафаккури булоқдай жўш уриб турган шаҳар. Бу заминда совет кишиларининг иродаси, ақл-идроки ва ғайрат-шижоати билан янги-янги приборлар, станоклар, механизмлар, сунъий олмослар, самолётлар яратилмоқда, Ватан фани ва техника қимматли кашфиётлар билан бойитилмоқда.

ЎТМИШГА БИР НАЗАР

Ҳар қачон, ҳар қайда дейилса «Тошкан»
Дегайсан ёзларга ёзлар тутошган.
Ҳа, «Тошкан» дейилса эсга келар ёз...
Ҳа, «Тошкент» дейилса қуёш эсда шай.
Қуёшни, умрузоқ авлодга дам соз,
Бу ерда ҳамма дер: Қуёшча яшай!!!

Ҳар бир нарса вақт ва давр ўлчови билан ҳисобланганидек, оташнафас шоирнинг қалб ҳароратила битилган бу теран мисраларни ўтмиш авлод-аждодларимиз айтишга тили бормасди. Негаки, XIX аср Россиясининг буюк намояндаси М. Е. Салтиков-Щедрин «Жаноб тошкентликлар» деган китобида ёзганидек, Тошкент деганда жаҳолат ва зулмат, биддат ва хурофот киши кўз олдида гавдаланарди.

Тошкент тарихи ҳақида далиллар излаб, кўпдан-кўп тазкираларни варақладик. «Граната» деб аталмиш қомус луғатига кўзимиз тушиб қолди. Бу китоб буюк Инқилоб арафасида босмадан чиққан экан. Асар муаллифлари ўзбекларни сарт деб атаб, уларга шундай таъриф беришган: «Сартлар ҳаққоний, илм-рамзли, меҳнатсевар, осойишталикка ташна ва бағри кенг кишилардир». Тошкентликлар шаҳарни ўзи ҳам Ўрта Осиёнинг буюк сиёсатини қўнишга, жон-жонига сингдирган, халқнинг, аждодларнинг ноёб ҳислатларини авлодлардан-авлодларга мерос қолдириб келаётган одамлардир.

Бундан роса юз йил муқаддам Тошкент аҳолиси 68 мингга бўлиб, шаҳарни ўраб турган девор узунлиги бор-йўғи 25 чақирим бўлган. Тарихий манбаларнинг ёзишича, шаҳарнинг бор бисоти — 13206 ҳовли, 255 мачит, 8 мадраса, 116 сув тегирмони, 8 ҳаммом, 42 обжувоздан иборат бўлган.

Ижтимоий тузум нақадар орқада қолиб кетганини биргина қуйидаги факт ҳам исботлаши мумкин: Тошкентда феодал тартиботгина эмас, ҳатто қулдорлик даврининг инсонни таҳқирловчи, шаънини топтовчи қонун-қоидалари ҳукм сурган. Фақат Ўрта Осиё Россия паноҳига ўтгач, Тошкентда қулдорликнинг асоратли тамғаси — қул савдоси барҳам топди, ўлкада феодал-патриархал муносабатларнинг ҳам чириш жараёни тезлашди. Шу фактларнинг ўзи ҳам Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олиниши меҳнаткаш халқ икки томонлама эксплуатация бўйинтуруғини тортишга мажбур бўлганига қарамай, объектив равишда прогрессив аҳамиятга эга бўлганлигидан далолат беради. Негаки, империяга қўшилиш билан доимий бўлиб турадиган ва одат тусига кириб қолган ўзаро феодал урушлари ва парокандалик барҳам топди. Экономика ва маданият ривож топди.

Худди шу вақтдан бошлаб шаҳар қурилиши тарихида янги саҳифа очилди — шаҳарга «эски» деган сифатлаш берилиб, «янги» шаҳарга асос солина бошланди.

Ҳурматли газетхон, ўша вақтда эски шаҳарнинг қиёфаси қандай бўлганлигига бир назар ташланг. Келинг, Россия матбаачилигида шаҳримиз ҳақида биринчи марта эълон қилинган П. И. Рачковнинг «Оренбург тарихи» китобидаги ушбу сатрларни биргалашиб ўқиб чиқайлик:

«Шаҳарнинг кўпроқ қисми бўйи ва эни тўрт чақиримча келадиган текисликка қурилган... Уйларнинг деярли ҳаммаси гуваладан қурилган ва ҳар бир уйнинг биттагина дарчаси бор, у ҳам бўлса юқорисида... Баъзи уйларнинг сирти лой сувоқ қилинган, ичи эса ганч сувоқ қилиниб, нақшлар солинган ва токчалар қилинган.

Бутун шаҳарда саккизта катта кўча бўлиб, ҳар бирининг охирига биттадан ёғоч дарвоза, баъзиларига ғишт дарвоза қурилган... Бошқа кўчалар ноҳмувор тор...»

Эски шаҳар асрлар давомида режасиз, тартибсиз қурилган эди. Янги шаҳар эса рус ҳарбий инженерлари тузган лойиҳа асосида қурила бошланди. Лекин бу лойиҳада чоризмнинг реакцион сиёсати ўз ифодасини топмай қолмади.

Янги шаҳар қурилиши асосан Анҳор ва Човли каналлари ўртасидаги жойда бошланди. Анҳор бўйидаги ҳарбий гарнизон ана шу қурилишларнинг тўнғичи эди. Янги шаҳардаги дастлабки кўча — Черняев кўчаси гарнизондан шимол бўйлаб Анҳоргача давом этиб, ундан генерал-губернаторликнинг идораси — «Оқ уй» деб аталган бир қаватли бино ҳам жойлашган эди.

Тошкент секин-аста ўлканинг саноат, савдо ва маданият маркази тусини ола бошлади. 1912 йилга келиб, еттита мўъжаз пахта заводи, иккита ёғ заводи ва бошқа майда-чуйда корхоналар мавжуд бўлиб, уларда ишловчиларнинг сони тўрт минг кишига етиб қолганди. Шаҳар аҳолисининг сони ҳам орта бориб, икки юз минг кишидан ошиб кетганди.

Улуғ Октябрь арафаларида Тошкент бир-биридан кескин фарқ қиладиган икки олам, икки шаҳар ҳолида эди. Асосий транспорт — от-улов эди.

Россия пролетариатидан, революция бешиги Петрограддан ўрнак олган Тошкент ишчилари улуғ Ленин партиясининг пўлат иродали солдатлари раҳбарлигида Улуғ Октябрь революциясининг олтинчи куни ҳокимиятни ўз қўлига олди. Бутун мамлакат қатори Тошкент тарихида ҳам ойдин саҳифалар очилди.

ОЙДИН САҲИФАЛАР

Ўрта Осиё революциясининг бешиги Тошкент янги ҳокимият — Туркистон Автоном Республикасининг пойтахти бўлиб қолди. Бу давр — янги тузумнинг эски дунё билан ҳаёт-мамот жангида турмуш синовидан ўтиш даври деб ҳисобланиб, ёш Совет ҳокимияти шу йилларда ўзига музаффар йўл очди. Кўҳна Тошкент ўша алангали йилларнинг жонли гувоҳи сифатида Туркистон Коммунистик партиясининг ташкилий жиҳатдан расмийлашувига муҳр босди. Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистоннинг сиёсий ва иқтисодий маркази деган буюк тарихий миссияни бажарди.

Ёш Совет ҳокимияти Тошкент чинакам пойтахт, замонавий гўзал шаҳар, Шарқнинг машъали бўлиб қолиши тўғрисида революциянинг дастлабки йилларидаёқ ғамхўрлик қилди. Мамлакатимиз контрреволюциянинг оловли ҳалқасида турган, Совет ҳокимиятининг тақдири қил устида турган ўша унутилмас минг тўққиз юз ўн саккизинчи йилда Ленин партияси Тошкент истиқболини кўзлаб, шаҳарни ободонлаштиришга олтмиш минг сўм пул ажратди. Ярим кустар корхоналар базасида заводлар ва йирик устахоналар барпо этилди. ГОЭЛРО плани асосида Бўзсув ГЭСи қурилиши бошлаб юборилди. Улуғ Лениннинг муборак имзоси билан 1920 йил 7 сентябрда Туркистон Давлат университети барпо этилди.

Биринчи беш йилликдаёқ Москва, Ленинград ва бошқа шаҳарларнинг архитекторлари ҳамкорлигида шаҳарнинг ҳар икки қисмини бирлаштириш мўлжалланган дастлабки реконструкция плани тузилди. Бу вақтга келиб шаҳар бағрида йирик саноат корхоналари қурила бошланди. Биргина Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлик заводи бутун Туркистонда революциядан илгари ишлаб чиқарган саноат маҳсулотидан ортиқ маҳсулот берадиган бўлди.

Шаҳар билан бирга унинг аҳолиси ҳам ўса борди. Саноат ишчилари сафигина ўн баравар ортди. Буни ҳисобга олиб, шаҳарнинг янги реконструкция плани ишлаб чиқилди. Гитлерчилар Германиясининг хиёнаткорона бошлаб юборган уруши тинч қурилиш программасини ҳарбий изга қаратишга мажбур этди.

Шаҳар саноати мамлакатнинг ғарбий районларидан эвакуация қилинган корхоналар ҳисобига кенгайиб, Тошкент фронтнинг асосий арсеналига айланди ва ғалабамизни таъминлашга муносиб ҳисса қўшди.

ТОШКЕНТНИ БУТУН СОВЕТ ХАЛҚИ ҚУРДИ

●

ШАРҚДАГИ ДЎСТЛИК ВА БИРОДАРЛИК ШАҲРИ

●

МЕТРО ҚУРИЛИШИ ҚИЗҒИН ОЛИБ БОРИЛАЁТИР

●

БУЮК ЎЗГАРИШЛАР

Урушдан кейинги йиллар Тошкентнинг гуркираб яшнаши йиллари бўлиб тарихга кирди. Буни юқорида тилга олган «Ташсельмаш» заводи мисолида ҳам кўриш мумкин. Бу корхона АҚШнинг жаҳонга машҳур «Интернейшнл харверстер компани» ва «Жон Дир» фирмалари ишлаб чиқараётганидан икки ярим баравардан ортиқ машина ишлаб чиқараётир.

Энди, шоир айтмоқчи «Яшнамоқда Тошкентимиз, мозий қолди орқада», Социалистик Тошкентимиз дунёдаги кўп шаҳарлар билан бемалол ҳусн талашадиган бўлиб қолди. Пойтахт аҳолиси бир ярим миллион кишидан ошиб кетди. Бу Пхеньян, Ханой, Стокгольм, Брюссель, Лиссабон, София, Жазоир, Вашингтон аҳолисидан кўпдир.

Тошкент фан ва техника, маданият тараққиётида Қобул, Теҳрон, Бағдод, Анқара, Истамбул каби ўтмишда юксалишнинг деярли бир пиллапоясида турган шаҳарлардан анча ўзиб кетди.

ОФАТ ВА ЖАСОРАТ

Минг йилларнинг жонли гувоҳи бўлган кўҳна Тошкент ўз тарихида кўп оғир кулфатларни бошидан кечирган. 1966 йил 26 апрель тонготарида шаҳар меҳнаткашларининг миллион юраги атиргул баргига қўнган сабуҳий шабнамдек титраб кетди. Шаҳар асалари инидек гувуллади, таниш, нотаниш меҳмон-мезбон, қўни-қўшни қучоқлашиб кўришаркан, тинчликми, омонликми деб ҳол-аҳвол сўради. Ҳа, зилзила туфайли шаҳарнинг тупроғи кўчди, тарихидай қадимий уйларнинг қадди букилди. Лекин Тошкент одамлари жойидан жилмади, ҳеч қаерга кўчмади. Улар киндик қони тўкилган, алифбени ўрганган, ёр васлига етишган, ош-нони, ишхонаси, ошхонаси, ризқи-рўзи, бор-буди, муҳаббати синган ерини қандай қилиб ҳам кўзи қиярди.

Шаҳар халқи шафқатсиз офатга бардош бериб, яраланган баҳодирдай асло бошини эггани йўқ. Ҳолдан толган шаҳар Антей ердан куч олганидек, юз миллат — бир оилага бирлашган улуғ Советлар мамлакати халқларидан мадад олиб турди.

Дўстлик, қардошлик шаҳрига бутун социалистик Ватанимиз ёрдамга ошиқди. Зилзила тўлқинлари босилмасданоқ КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ўртоқлар ҳамда КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети тузган ҳукумат комиссияси аъзолари Тошкентга етиб келишди. Ўртоқ Л .И. Брежнев республика партия активи йиғилишида зилзила оқибатларини тугатиш юзасидан қимматли йўл-йўриқ ва маслаҳатлар берди. Орадан кўп ўтмай, КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси зилзила оқибатларини тугатиш юзасидан қурилиши зарур бўлган шошилинч чораларни махсус муҳокама қилди. Москва, Ленинград ва барча қардош республикалар Тошкентда ўз кучлари билан уй-жой қуриб бериш учун офат юз берган жойга бинокорларини юборишди. Улар бир миллион квадрат метрдан зиёд уй-жой қуриб беришди. Зилзиладан кейинги йилларда 7 миллион квадрат метр уй-жой қурилди, яъни Тошкентдек яна бир шаҳри азим қад кўтарди.

Шуниси диққатга сазоворки, архитектор ва бинокорлар жаҳон шаҳар қурилишида тўпланган тажрибалардан ижодий фойдаланиб, Тошкент жамолини очишга катта эътибор бердилар. Тошкент хиёбонлари ер юзидаги энг чиройли шаҳарларнинг ҳиёбонларига таққослаб қурилди, Ленинграддаги Нева проспекти, Москвадаги Ленин проспекти, Бразилиа шаҳрининг эспланадаси, Парижнинг Елисей майдони улар кўз ўнгида турди.

Нева проспектида пиёда юрганмисиз? Революция майдонидан Адмиралтейсгвогача яёв юриб борсангиз ҳам зерикмайсиз, меъморчилик обидаларига тикилганингиз сари завқингиз ошади, баҳри-дилингиз очилади.

Кўз ўнгингиздан саройлар, боғ-роғлар, нозик хаёл ва фантазия билан қурилган кўприклар ўтади. Юрган сари юргингиз, кўрган сари кўргингиз келаверади. Тошкентнинг энг катта ҳиёбони бўлган Ленин проспекти ҳам ана шундай гўзаллик ва кўркамликнинг рамзи бўлиб қолаётир.

Тошкент халқимиз қалбидек кенг, халқимиз юзидай ёруғ, кўнглидай равшан, дилидай пок, пахтасидай сердовруғ шаҳар бўлиб боряпти.

Ўтган асрнинг олтмишинчи йилларида биринчи бўлиб Лондонда метро қуришга киришилганди. Ҳозир дунёнинг кўпгина йирик, саноат жиҳатидан ривож топган шаҳарларида метро қурилиб ишга солинган. Москва, Ленинград, Киев, Тбилиси, Боку ва Харьков шаҳарларидан кейин Тошкентда ҳам метро қурилаётир. 47 километр узунликдаги метрополитеннинг 12 километрлик биринчи навбати қурилишига 1972 йилдаёқ киришилди. «Дўстлик» станциясидан «Октябрь революцияси» станциясигача бўлган дастлабки навбати Улуғ Октябрнинг олтмиш йиллигида ишга туширилади. Олтин юбилейимиз нишонланадиган шу йили дастлабки уч станция қурилиши битказилади.

Тошкент саноати, пойтахт меҳнаткашларининг маданияти, уй-жой шароити тобора юксалиб, яхшиланиб бораётганлигини сайловдан сайловгача бўлган катта ўзгаришларда ҳам яққол кўришимиз мумкин.

Сайловдан сайловгача ўтган давр мобайнида тошкентликлардан 215 минг киши янги квартираларга кўчиб кирди. Кўп асрларнинг жонли шоҳиди бўлган шаҳримизда эски иморатлар чанги қоқилиб, уларнинг ўрнига янги уй-жойлар, маданият ва спорт саройлари, мактаблар ва болалар муассасалари қад кўтармоқда. «Шимол», «Қорақамиш», «Шимоли-шарқ» даҳалари бунга мисол бўла олади.

Гулгун она шаҳримизда Ватанимиздаги 100 дан кўпроқ миллат ва элат фарзандлари оға-ини ва опа-сингиллардек яшаб, порлоқ коммунистик идеалларни рўёбга чиқариш учун ҳормай-толмай ишламоқдалар. Тошкентда 400 дан ортиқ йирик саноат корхонаси ишлаб турибди. Беш йиллик бошидан буён бу корхоналарда саноат ишлаб чиқариш ҳажми учдан бир ҳисса ошди.

Тошкент — машинасозлик саноати марказларидан бири, дунё аҳамиятига молик пахтачилик, химия, геология ва шарқшунослик илмий ўчоқларидан биридир. Бу ерда Бухоро табиий гази ва Қизилқум олтинини топган, кимёвий алколоидлар ва тирик организм учун ғоят зарур хлореллалар кашф этган олим ва мутахассислар, ғўзанинг «Тошкент» навларини яратган селекционерлар меҳнат қилмоқда.

Тошкент шу билан бирга олий ўқув юртлари, студентлар шаҳри ҳамдир. Бу ердаги 51 олий ва ўрта махсус ўқув юртларида 175 мингдан кўпроқ талаба ўқимоқда.

Тошкентнинг халқаро нуфузи йил сайин ортмоқда. Бугунги кунда пойтахтимиз халқаро илмий симпозиумлар, учрашувлар ўтказиладиган шаҳар бўлиб қолди. Тошкент биродарлашган шаҳарлар федерациясининг аъзосидир. У Осиё, Африка, Европа ва Америка қитъаларидаги етти шаҳар билан дўстона ҳамкорлик қилмоқда. Патиала ва Карочи, Тунис ва Триполи, Марокаш ва Скопле ана шулар жумласидандир.

Ўтган йили АҚШнинг Сиэтл шаҳри билан дўстона алоқа ўрнатилди. Шаҳар мэри Уэсли Улмэн, биз бир-биримиздан кўп нарсаларни ўрганишимиз мумкин, дейди. — Биз Тошкентда болаларни боғча ва яслида тарбиялаш тажрибасига ғоят қизиқмоқдамиз. Биз бунга ҳавас қилмоқдамиз.

Мэрнинг қойил қолганича бор: ҳозир шаҳримизда 460 дан зиёд боғча-ясли ишлаб турибди. Уларда юз мингга яқин ўғил-қизларимиз тарбияланмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев 1970 йил 8 сентябрда бўлиб ўтган республика партия активи йиғилишида сўзлаган нутқида КПСС Марказий Комитетининг Тошкентни қайта қуриш ҳақидаги қарори гўзал амалий ижросини топганлигини мамнуният билан таъкидлади. Ҳақиқатан ҳам бугунги Тошкент халқлар дўстлигига қуйилган мангу ёдгорликдай, қардошлигимиз буюк қудратига тўқилган қўшиқдай янграб турибди. Шарқ кўксидаги ёқут юлдуздай порлаётган, Осиё ва Африка учун буюк намунага айланган шаҳар совет ижтимоий тузумимизнинг ғалабасини бутун оламга кўз-кўз қилиб турибди.

Абдулла АБДУҚОДИРОВ,
Абдукарим НАБИХЎЖАЕВ.

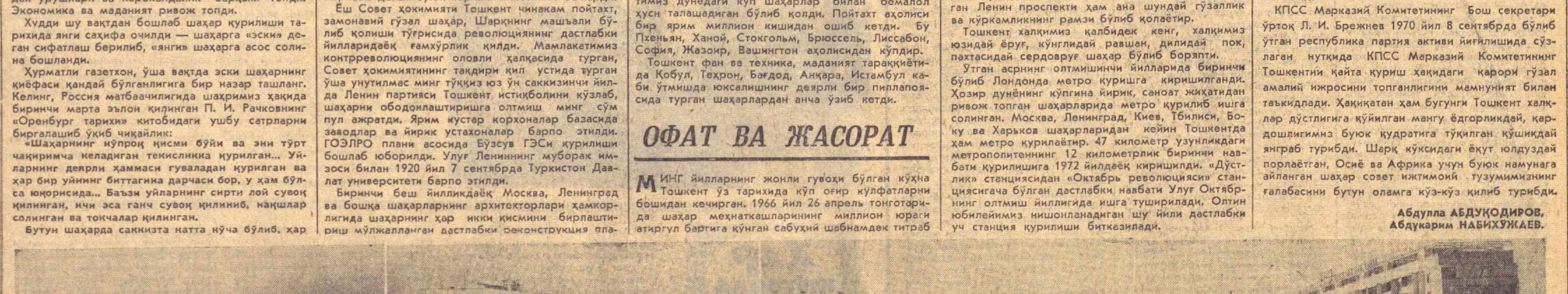

Суратларда: Ўзбекистон пойтахти — Тошкентнинг бугунги қиёфаси ва шаҳар макети.

И. Глауберзон фотолари.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ★ ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача

Р. 10568. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 135.